

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE STAKING IN DE PUBLIEKRECHTELIJKE SEKTOR

1. Inleiding.

Staking is het kollektief en gekoncentreerd, opzettelijk niet-verrichten van de bedongen arbeid, als dwangmiddel tot het bekomen van bepaalde voordelen, met de bedoeling van de zijde der stakende werknemers om deze arbeid te hervatten, zodra het beoogde doel is bereikt (1).

De staking maakt het voornaamste dwangmiddel uit waarover een coalitie van werknemers — onverschillig of het een toevallige of een bestendige (syndikaat) is — beschikt om haar eisen kracht bij te zetten.

De vrijheid van coalitie wordt in België erkend sinds de wet van 30 mei 1866 (2), doch een biezonder strafrecht (art. 310 S.Wb.) gold voor stakingen tot 1921. De twee wetten van 24 mei 1921 konsakreerden een volledige vrijheid van vereniging ook voor de werknemers; sindsdien bestaat een algemene en onbegrensde vrijheid tot staken. Zo lang immers een bepaalde daad niet uitdrukkelijk of impliciet verboden wordt door een wettekst (3), is deze handeling toegelaten. Stakingen worden nergens verboden door een bepaling met kracht van wet; dus is ze algemeen en onbeperkt toegelaten. Dit wordt trouwens bevestigd door meerdere wetten en besluiten in verband met de sociale zekerheid, waar met de mogelijkheid van stakingen rekening wordt gehouden.

Wel is er de wet van 19 augustus 1948, die aan de paritaire komitees opdraagt voor te schrijven welke de prestaties van openbaar belang zijn die ten allen tijde dienen verzekerd, doch deze beperkt slechts de uitoefening van de vrijheid tot staken en doet niets af van het principe der algemene en onbegrensde erkenning van deze vrijheid, bevestigt deze trouwens impliciet.

Nochtans wordt door de rechtsleer terecht een onderscheid gemaakt tussen de stakingen in de privaatrechtelijke sektor en in de openbare diensten of publiekrechtelijke sektor. Daar waar de staking in de private sektor tot doel heeft de werkgevers tegen wie zij gericht is tot toegeving te dwingen omwille van het geldelijk verlies dat de staking voor hen betekent, wil de staking in de openbare diensten hetzelfde resultaat bereiken inzonderheid door de hinder welke de gebruikers zullen ondervinden bij het stilleggen van de dienst. M.a.w. een staking in de

openbare diensten raakt niet alleen de werkgever, maar alle burgers. Daarbij komt nog dat het gevolg van zulke staking bestaat in het stilleggen van de werking van een openbare dienst, die juist door de overheid werd opgericht om te voorzien in een kollektieve behoefte en daarom een continuïteit in zijn werking moet kennen.

Het mag dan ook geen verwondering baren wanneer een uitgebreide rechtsleer (4) een stakingsverbod voor de openbare ambtenaren voorstaat. Deze mening is volmaakt aanvaardbaar vanuit moreel standpunt en m.i. ook de «de lege ferenda»; in de huidige stand van het positieve Belgische stakingsrecht lijkt ze echter moeilijk te verantwoorden.

Het probleem van de staking in de openbare diensten maakt het voorwerp uit van deze studie. Om het helder te stellen is het echter vereist vooraf te bepalen welke de juiste betekenis is van het begrip «openbare dienst».

2. De openbare diensten.

Het begrip «openbare dienst» heeft in de huidige administratief-rechtelijke doktrine een dubbele betekenis.

In *organische zin* bedoelt men door openbare dienst een openbaar organisme, opgericht door de overheid, die het recht van beslissing behoudt betreffende de vaststelling en de wijziging van de inrichting van deze dienst en tevens rechtstreeks de hoge leiding voert; de akten welke van deze dienst uitgaan zijn onderworpen aan de controle van de Raad van State (5).

Maar het begrip «openbare dienst» wordt ook nog in een andere zin gebruikt, nl. in *funktionele zin*, waarbij dan uitsluitend rekening wordt gehouden met de aard van de uitgeoefende aktiviteit. De *funktioneel openbare dienst* is een onderneming, opgericht en beheerd door partikulieren; zij zijn het die zelfstandig de inrichting en de eventuele wijzigingen hieraan vaststellen. Deze dienst valt geenszins in de bevoegdheidssfeer van de Raad van State. De overheid heeft slechts beslissingsrecht over de aktiviteit van deze dienst; alleen deze aktiviteit draagt een openbaar karakter (6). De Franse rechtsleer spreekt in dit verband van «service public virtuel»; bij ons verkiest Buttgenbach de uitdrukking «gestion privée des services publics». Als nederlandstalige term lijkt

« funktioneel openbare dienst » het meest aangewezen.

Wanneer de overheid soeverein oordeelt dat het algemeen welzijn eist dat voldaan zou worden aan een bepaalde kollektieve behoefte, is zij vrij dit te doen door een organisme te kreëren dat ingeschakeld zal zijn in het raderwerk van de administratie, of deze functie toe te vertrouwen aan een partikulier. In beide gevallen behoudt de overheid het soevereine beslissingsrecht over de aktiviteit van de openbare dienst, m.a.w. over de wijze van exploitatie; in beide gevallen kan de overheid overgaan tot de afschaffing van de openbare dienst. Doch bij de funktioneel openbare dienst heeft de overheid geen recht van inmenging in de interne verhoudingen van de dienst; hierover beslist de partikulier zelfstandig. Dit brengt dan ook mede dat zijn beslissingen geen administratieve akten zijn en dus niet onderworpen aan de controle van de Raad van State.

Hier worden beide categorieën van openbare diensten behandeld; beide samen worden voortaan aangeduid door de term « diensten van openbaar nut ».

3. Welke diensten van openbaar nut bestaan in België?

1. De organisch openbare diensten.

A. De eigenlijke Rijksdiensten.

B. De provincie- en gemeentediensten. Aan te merken valt dat de diensten van de provinciegouverneurs beschouwd worden als rijksdiensten; men let hier vooral op het aspekt van plaatselijk vertegenwoordiger van het staatsgezag.

C. De technisch zelfstandige diensten:

— ofwel zonder rechtspersoonlijkheid, zoals bv. een aantal gemeentelijke regieën (7); op het vlak der rijksadministratie: de regie van de gevangenisarbeid.

— ofwel met rechtspersoonlijkheid: de Regie Telegrafie en Telefonie, de Regie van koel- en vriesdiensten van de Staat, en de Regie van luchtwegen.

D. De openbare instellingen.

De openbare instelling is een openbare dienst, die in het kader van de dienstgewijze decentralisatie bij eenzijdige overheidbeslissing wordt tot stand gebracht en met rechtspersoonlijkheid is bekleed.

« L'affectation, réalisée par ces autorités publiques (nl. staat, provincie en gemeente), d'un patrimoine spécial, juridiquement distinct du patrimoine général du pouvoir créateur, à un service public qui, pour la gestion de ce patrimoine et la réalisation de son objet, est doté d'une autonomie organique et technique, sous la tutelle et le contrôle de ce dernier » (8).

Voorbeelden:

— Algemene Spaar en Lijfrentekas (Wet van 16 maart 1865).

— Bankkommissie (K.B. van 22 augustus 1934);

— Nationaal Instituut voor lichamelijke opvoeding en sport (Wet van 15 maart 1956).

E. De Publiekrechtelijke verenigingen (9).

In deze categorie rangschikt men drie soorten organisch openbare diensten; zij onderscheiden zich van de overige door het feit dat, zelfs al was het de wil van de overheid die de doorslag gaf bij hun oprichting, deze geschied is, grotendeels althans, op basis van een kontrakt van vennootschap. Verder streven deze diensten, naast het algemeen welzijn, tevens winstbejag na. Het zijn:

1. De intergemeentelijke verenigingen.

Artikel 1 van de wet van 1 maart 1922 schrijft

voor dat twee of meer gemeenten verenigingen in het leven kunnen roepen met als voorwerp een welomschreven gemeentelijk belang. Deze wet was eigenlijk geen nieuwigheid; reeds tevoren waren sommige dergelijke verenigingen toegelaten, zoals bv. op het vlak der buurtspoorwegen (10). Het nieuwe bestond hierin dat voortaan deze verenigingen konden opgericht worden, zonder dat hiertoe telkens een bijzondere wet diende gestemd te worden. Artikel 1 van de wet van 1 maart 1922 bepaalt verder dat de staat en de provincies, waarin de gemeenten gelegen zijn, deel mogen uitmaken van de vereniging; ook partikulieren en vennootschappen, maar dan alleen mits toelating door de Koning (11). Deze verenigingen vertonen het uitzicht van handelsvennootschappen.

2. De nationale verenigingen van overheidslichamen. Deze gelijken op de intergemeentelijke verenigingen: het zijn eveneens verenigingen van overheidslichamen, maar ditmaal op nationaal vlak, met als voorwerp de uitbating van een openbare dienst, ofwel in koöperatieve vorm, ofwel in de vorm van een N.V.

Voorbeelden:

— Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen (wetten van 28 maart 1884 en van 24 juni 1885);

— Nationale Maatschappij voor Waterdistributie (wet van 26 augustus 1913 en K.B. van 14 mei 1914);

— Nationale Maatschappij voor de kleine landeigendom (K.B. n° 120 van 27 februari 1935, bevestigd door de wet van 4 mei 1936, en K.B. van 26 augustus 1935, herhaaldelijk gewijzigd en voor het laatst bij K.B. van 8 juli 1953);

— Het Gemeentekrediet van België (K.B. van 8 december 1860).

3. De gemengde economische verenigingen.

« De gemengde vereniging is een, onder de vorm van een handelsvennootschap, door de overheid tot stand gebrachte onderneming, die een openbare dienst exploiteert, en in het raam waarvan een samenwerking tussen overheidslichamen en partikulieren ontstaat. Deze samenwerking doet zich voor op het vlak van de kapitaalbreng en op dit van het beheer » (12).

Voorbeelden:

— Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen (wet van 23 juli 1926 en K.B. van 7 augustus 1926);

— S.A.B.E.N.A. (wetten van 26 april 1923, 16 augustus 1927, 25 mei 1929 en 6 april 1949);

— Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid (wet van 21 augustus 1948);

— Nationaal Herdiskonterings- en Waarborginstituut (K.B. van 22 juni 1935);

— De maatschappijen aangenomen door de Nationale Maatschappij voor huisvesting en door de Nationale Maatschappij voor de kleine landeigendom (13);

— De Nationale Bank van België.

F. Adviserende raden.

Na de tweede wereldoorlog werden verschillende organismen in het leven geroepen die de sociale en economische belangenkringen vertegenwoordigen en een adviserende bevoegdheid hebben. Deze raden zijn moeilijk te katalogeren; het is daarom wellicht best er een categorie « sui generis » van te vormen.

Voorbeelden:

— De Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (wet van 20 september 1948);

— De Bedrijfsraden (zelfde wet);

— De Hoge Raad van de Middenstand (wet van 2 mei 1949);

— De Nationale Arbeidsraad (wet van 29 mei 1952).

2. De funktioneel openbare diensten.

Het gaat hier om ondernemingen, die juridisch gezien onder de privaatrechtelijke regelen blijven ressorteren, althans voor zover dit de huidige stand van de rechtspraak uit te maken valt. Het gewone middel om een partikulier met een openbare dienst te belasten is de akte van concessie.

4. De artikelen 233 - 236 van het Strafwetboek.

Deze artikelen vormen het eerste hoofdstuk van Titel IV van het tweede boek van het Strafwetboek en zijn gewijd aan de coalities van ambtenaren; het is wellicht nuttig aan te tonen dat deze artikelen ter zake niet van toepassing zijn. Het gaat hier niet om de coalitie in se; sinds lang wordt de vrijheid van vereniging erkend ook voor openbare ambtenaren; het syndikaal statuut van het personeel der openbare diensten, gevestigd bij K.B. van 20 juni 1955 (14), bevestigt deze vrijheid op het professionele vlak. De artikelen 233 - 236 bedoelen misdrijven tegen de openbare orde, gepleegd bij de uitoefening van de coalitievrijheid.

Art. 233: « Wanneer maatregelen in strijd met de wetten of met koninklijke besluiten beraamd werden hetzij in een vergadering van personen of van lichamen, die met enig gedeelte van het openbaar gezag bekleed zijn, hetzij door afvaardiging of door briefwisseling onder hen, worden de schuldigen gestraft met gevangenisstraf van een maand tot zes maanden. »

Art. 234: « Indien, door een der bij vorig artikel vermelde middelen, maatregelen beraamd werden tegen de uitvoering van een wet of van een koninklijk besluit, is de straf gevangenisstraf van zes maanden tot vijf jaar.

De schuldigen kunnen bovendien worden veroordeeld tot ontzetting van de rechten vermeld bij de drie eerste nummers van artikel 31.

Indien het overleg geschiedde tussen de burgerlijke overheden en de militaire korpsen of hun hoofden, worden zij die ze uitlokten gestraft met hechtenis van tien jaar tot vijftien jaar; de anderen, met hechtenis van vijf tot tien jaar. »

De vraag die zich stelt is: is de staking van openbare ambtenaren in strijd met of gericht tegen de uitvoering van een wet of een K.B.? Dit zou ongetwijfeld het geval zijn indien de staking geen rekening hield met de voorschriften van de wet van 19 augustus 1948 en de hierbij aansluitende besluiten. Doch wanneer we deze hypothese van kant laten, lijkt het antwoord op de gestelde vraag beslist negatief. Geen enkele wet verbiedt stakingen, welk ook hun karakter moge wezen; ze zijn dus toegelaten, ook voor ambtenaren. Nochtans is er het K.B. van 2 oktober 1937, houdende het statuut van het Rijkspersoneel, dat voor deze welbepaalde categorie van openbare ambtenaren een stakingsverbod schijnt in te houden: art. 7, laatste lid, bepaalt immers: « Zij mogen de uitoefening van hun functie niet staken zonder voorafgaande toelating. » Ik meen nochtans, en dit wordt naderhand aangetoond, dat van een werkelijk stakingsverbod hic et nunc geen sprake is. Zodat noch een wet, noch een koninklijk besluit zich verzet tegen een staking van gelijk welke openbare ambtenaren, en artikelen 233 - 234 dus niet van toepassing zijn, wat trouwens enigszins bevestigd wordt door het feit dat vervolgingen uit hoofde van deze artikelen nog nooit schijnen ingespannen te zijn.

Artikel 235 is klaarblijkelijk evenmin van toepassing; blijft dan nog artikel 236: « Met gevangenisstraf van een maand tot twee jaar en met geldboete van honderd tot vijfhonderd frank, worden gestraft de ambtenaren, die ten gevolge van overleg ontslag nemen met het doel om de rechtsbedeling of de uitoefening van een wettelijke dienst te verhinderen of te schorsen. Zij kunnen bovendien worden veroordeeld tot ontzetting van het recht om openbare ambten, bedieningen of diensten waar te nemen. »

Ook dit artikel is niet van toepassing op stakingsakties: de ambtenaren in casu nemen geen ontslag en, bij een professionele staking althans, hebben zij niet het doel dat de wet vereist om strafbaar te zijn (15).

5. De Belgische doktrine.

De rechtsleer in België verdedigt kwasi algemeen een stakingsverbod voor ambtenaren. De volgende redenering geldt tot staving hiervan: wanneer de overheid gemeend heeft een dienst van openbaar nut te moeten oprichten, was dit omdat zij van oordeel was dat aan een bepaalde kollektieve behoefte diende te worden voldaan. Welnu, aan dergelijke behoefte wordt niet voldaan door de oprichting alleen van een dienst, maar zij eist bovendien dat deze dienst regelmatig zou functioneren, m.a.w. eist continuïteit in de werking. Deze continuïteit kan niet bereikt worden wanneer de personeelsleden van deze diensten van openbaar nut de vrijheid zouden hebben tot staken. Dus: stakingsverbod (16).

Zonder nu reeds een oordeel te willen vellen over de al dan niet wenselijkheid van een stakingsverbod voor ambtenaren om deze redenen, moet onmiddellijk vastgesteld worden dat het hier gaat om een onderdeel van de zgn. « theorie van de openbare dienst », die wel ingang heeft gevonden in de jonge administratieve rechtsleer, doch geenszins in de wetgeving, noch in de rechtspraak, althans wat betreft stakingen. Het is dus weliswaar een vrij algemeen goedgekeurde tendenz, doch deze is niet aan te treffen in de wetteksten die de staking regelen. *M.a.w. het gaat hier niet om positief recht*; nergens, in geen enkele tekst met bindende kracht, wordt aan openbare ambtenaren de vrijheid van staking ontzegd. Besluit: vermits niets aan het personeel van de diensten van openbaar nut verbiedt te staken, wordt hun deze vrijheid toegerekend.

Er is weliswaar de tekst van artikel 7, derde lid, van het K.B. van 2 oktober 1937, houdende het statuut van het Rijkspersoneel, dat voorschrijft: « Zij (d.i. de staatsagenten) mogen de uitoefening van hun functie niet staken zonder voorafgaande toelating » (17).

Eerst dient opgemerkt te worden dat deze tekst slechts geldt voor het rijkspersoneel; buiten het toepassingsgebied van deze bepaling vallen dus alle personeelsleden van de overige diensten van openbaar nut. Vervolgens moge de aandacht er op gevestigd worden dat de franstalige tekst van dit voorschrift bepaald minder scherp is: « Ils ne peuvent suspendre l'exercice de leurs fonctions sans autorisation préalable ». Zonder zich echter te laten verleiden tot tekstinterpretaties, kan men zich de vraag stellen: is hiermede een stakingsverbod voor het Rijkspersoneel vastgelegd? Het antwoord hierop is thans negatief. De huidige tekst van artikel 7, derde lid, is een timied afkooksel van wat oorspronkelijk voorzien werd in het ontwerp van statuut; artikel 11 bepaalde uitdrukkelijk: « Ils ne peuvent se livrer à aucune

activité qui serait en opposition avec la monarchie, les institutions et les lois du Peuple belge ou le respect dû aux autorités établies. *Il leur est interdit de se mettre en grève* » (18).

Deze radikale bewoordingen sloten aan bij de opvattingen welke de heer Louis Camu, Koninklijke Kommissaris voor de administratieve hervorming, in zijn rapport naar voren bracht :

« Voici quels sont les devoirs essentiels des agents de l'Etat :

.....

2. Le devoir de s'abstenir de toute activité qui suspendrait ou tendait à suspendre l'exercice des fonctions publiques. *C'est l'interdiction du droit de grève que j'ai tenu à formuler expressément* (art. 11). Le statut doit interdire formellement tout arrêt dans le fonctionnement des services publics, tout refus de travail individuel, toute suspension collective ou concertée de ce travail, car le pays entier ne laisserait pas d'en être profondément ébranlé. Il ne suffit pas de contester dans le chef des agents de l'Etat le droit de grève. Il faut résolument prévenir qu'elle éclate.

Dans un état démocratique qui règle librement l'activité et la carrière de ses agents, la grève des services publics constitue un attentat contre la nation entière » (19).

Van dit ondubbelzinnig oordeel is geen woord terug te vinden in het verslag aan de Koning, en de huidige tekst suggereert slechts op schuchtere wijze een stakingsverbod, *voor zover de overheid geen voorafgaande toelating heeft gegeven. Dit beduidt dat staking wel toegelaten zal zijn, indien deze toelating vooraf verkregen werd.* Wat wordt toegegeven zelfs door Buttgenbach, overigens overtuigd adept van een stakingsverbod :

« Si, en effet, l'article 7 de l'arrêté royal du 2 octobre 1937 interdit aux agents de l'Etat de suspendre leur travail sans autorisation, il permet donc à ceux-ci de se couvrir d'une telle autorisation pour échapper à toute sanction. *Juridiquement et en droit positif belge, je suis obligé de constater que la grève des fonctionnaires pourrait être couverte par une autorisation du gouvernement ou par certains de ses membres* » (20).

In 1945 kondigde de toenmalige regering aan dat zij, bij een eventuele terugkeer van Koning Leopold III, zou weigeren de orde te handhaven; zij verleende hierbij dus niet alleen de toelating tot staken, maar was bereid zelf het voorbeeld te geven. Enkele jaren later zou een politieke staking van 24 uur plaatsgrijpen; in de koalitieregering die toen aan het bewind was stonden de ministers van een partij toe dat het personeel dat onder hun departement ressorteerde in staking zou gaan, terwijl de ministers van de andere partij met sankties dreigden. Dit zijn twee voorbeelden van een voorafgaande toelating (21).

Het is duidelijk dat de opstellers van het statuut niet de bedoeling hadden de deur open te laten voor zulke willekeurige toepassingen; het ware ondenkbaar dat de willekeur van bepaalde politiek invloedrijke personen hier van doorslaggevende aard zou zijn.

De ware bedoeling van het statuut lijkt elders te liggen, nl. in een verwijzing naar een syndikaal statuut. Dit bestaat sinds 1949, doch is thans geregeld door een K.B. van 20 juni 1955. In dit statuut wordt voorzien dat de ambtenaren mogen aansluiten bij een syndikale organisatie, mits deze door de overheid erkend werd.

Tot deze erkenning is vereist het neerleggen der statuten; deze erkenning kan steeds worden ingetrok-

ken bij gemotiveerde beslissing (K.B. van 20 juni 1955, art. 2). We stellen nu vast dat in de statuten van alle erkende syndikale organisaties formele verwijzingen voorkomen naar de mogelijkheid van stakingen (22). Welnu, deze duidelijke bepalingen hebben de erkenning niet in de weg gestaan. Zodat het besluit voor de hand ligt: *staking is verboden zonder voorafgaande toelating, maar deze werd aan alle leden van het Rijkspersoneel, aangesloten bij een syndikaat, toegekend bij de erkenning van de statuten van hun organisatie.* Er is dus een kleine afwijking van het gemeen recht, waar niet alleen de syndikaten, maar tevens « toevallige » koalities van werknemers de vrijheid tot staken bezitten. Hier is dit niet zo: alleen aan de erkende syndikaten wordt deze vrijheid toegezegd. Doch ze bestaat; art. 7, derde lid, houdt geen verbod in, want de voorafgaande toelating is gegeven bij de erkenning der syndikale organisaties.

« Deze zienswijze vindt haar bevestiging in de besprekingen gevoerd aangaande het statuut van de Rechterlijke Politie; hier eist de Minister formeel, niettegenstaande syndicaal verzet het opnemen in de tekst van het verbod te staken voor dit personeel.

Betekenisvol is dat de Minister deed uitschijnen dat ook de magistratuur de opname wenste van deze beperking. Blijkbaar was deze ook de mening toegedaan dat de bestaande teksten zoniet toelaten te staken dan toch beletten de nodige maatregelen te treffen om dit recht in feite tegen te gaan » (23).

6. Mogelijke sankties.

Nochans belet de afwezigheid van een stakingsverbod voor de diensten van openbaar nut niet dat de staking zekere sankties *kan* meebrengen voor de stakers. Doch hier dient dan een onderscheid gemaakt te worden tussen die diensten waar het personeel onder statuut leeft, en deze waar het, zoals in de privaatrechtelijke sektor, bij kontrakt is aangeworven.

Voor deze laatste is de toestand deze van het gemeen recht: algemene en onbeperkte vrijheid tot staken, steeds mits naleving van wat bepaald is in de wet van 19 augustus 1948 en in de aanvullende besluiten.

Het enige probleem dat hier rijst is te weten of de staking tot gevolg heeft de arbeidsovereenkomst te beëindigen of slechts te schorsen, probleem dat hier niet in extenso kan behandeld worden; in de huidige omstandigheden lijkt het tenietgaan van de arbeidsovereenkomst niet meer te rechtvaardigen.

De toestand is anders voor het personeel dat eenzijdig aangesteld of « benoemd » werd. Deze personen komen door de akte van aanstelling in hetgeen genoemd wordt een reglementaire rechtspositie. D.w.z. dat hun rechten en verplichtingen *eenzijdig* door de overheid worden vastgesteld en eveneens gewijzigd, indien de overheid meent hiertoe te moeten overgaan. Ook aan deze personen is de vrijheid tot staken toegekend, zelfs aan de leden van het rijks-personeel. Doch hun toestand verschilt in zoverre van de overige categorie, de kontraktueel aangeworvenen, dat een staking een disciplinaire fout *kan* zijn. Inderdaad, gezien zij onder een eenzijdig vastgesteld statuut leven en de overheid dit statuut kan wijzigen wanneer zij het nodig acht, is het duidelijk dat de overheid kan bepalen dat zij een eventuele staking als een disciplinaire fout beschouwt en als dusdanig zal sanktioneren. Vanaf dit ogenblik is de uitoefening van de vrijheid tot staken geschorst: gaat het personeel dan toch in staking, dan stelt het zich vrijwillig bloot aan sankties.

Dezelfde redenering geldt voor het personeel der rijksdiensten: een waarschuwing van de overheid heeft hier tot gevolg dat de voorafgaande toelating tot staken, die steeds bestaat, a priori, ingetrokken wordt: staking is dan verboden, in deze zin dat ze zal beschouwd worden als een niet gerechtvaardigde afwezigheid en als dusdanig gesanktionneerd.

De sankties welke toegepast kunnen worden, vindt men terug in elk toepasselijk statuut. Voor het Rijks-personeel zijn dit:

— Het K.B. van 2 oktober 1937, art. 107, quarto schrijft voor dat een afwezigheid van meer dan tien dagen, zonder geldig motief, automatisch ontzetting uit het ambt meebrengt, zonder vooropzeg; voor het tijdelijk personeel bedraagt deze termijn slechts vijf dagen (cfr. art. 17, tertio, van het Regentbesluit van 30 april 1947 en art. 16, tertio, van het Regentbesluit van 10 april 1948). Het ligt voor de hand dat een staking, waarvan de overheid vooraf duidelijk heeft bepaald dat ze deze als een disciplinaire fout beschouwt, niet kan gelden als een geldig motief van afwezigheid. In deze hypothese, en alleen in deze hypothese, zijn de aangehaalde artikelen van toepassing.

— De overige mogelijke sankties worden bepaald in artikel 77 van het K.B. van 2 oktober 1937, en voor het tijdelijk personeel in artikel 12 van het Regentbesluit van 30 april 1947 en in artikel 11 van het Regentbesluit van 10 april 1948. Geen sankties mogen worden toegepast die door het Statuut niet werden voorzien (*Nulla poena sine lege*). De ambtenaren, tegen wie een sanktie wordt getroffen, kunnen hiertegen in beroep gaan bij de raad van beroep, die in elk departement bestaat, of, indien het gaat om ambtenaren van de hoogste categorie, bij de interdepartementale raad. Deze raden, paritair samengesteld, brengen dan een advies uit, dat niet bindend is: uiteindelijk beslist de minister naar goeddunken.

« Wij kennen gevallen waarin bij staking geen administratieve straffen werden toegepast. In andere gevallen ging het over zeer geringe sankties. Men zou zeggen dat de politiek van de stok achter de deur wordt toegepast, die zwakke stakingspogingen oogluikend toelaat, maar klaar blijft om toe te slaan wanneer zich misbruiken voordoen » (24).

Kortom, ons positieve recht houdt in:

Algemene vrijheid tot staking voor elkeen, zowel in de private als in de publieke sektor;

Uitoefening van deze vrijheid beperkt door de wet van 19 augustus 1948 en de aanvullende besluiten;

Voor de personeelsleden aangeworven onder statuut, begrip dat niet samenvalt met het begrip « dienst van openbaar nut », kan staking een disciplinaire fout uitmaken.

7. Proeve van oplossing.

Het is duidelijk dat deze toestand verre van bevredigend is; hij biedt te veel gelegenheid tot misbruiken. Daarom worden hier, ten titel van besluit, enkele voorstellen « de lege ferenda » vooropgesteld.

Twee mogelijke richtingen bestaan tot oplossing van het probleem der stakingen van de openbare ambtenaren.

1. De erkenning van een beperkte en gereglementeerde vrijheid tot staken.

Een duidelijke reglementering in dit verband wordt door iedereen noodzakelijk geacht en als dusdanig onderscheidt niets deze stelling van de volgende. Maar waar de volgende een stakingsverbod vooropstelt, be-

vat deze stroming de erkenning van een beperkte vrijheid tot staken.

Dit is de stelling van de syndikale organisaties (25); het is ook de stelling welke toegepast wordt door de Franse administratieve rechtspraak (26), en verdedigd door zekere Franse rechtsleer (27). In België telt ze echter weinig aanhangers (28).

Wanneer is, volgens deze theorie, een staking toegelaten en wanneer niet? Men maakt een onderscheid naar een dubbel criterium: het belang van de dienst en het belang van de uitgeoefende functie. Staking zou niet toegelaten zijn in de « services de sécurité »; hiermede worden dan die diensten bedoeld waarvan de regelmatige werking van essentieel belang is voor het algemeen welzijn. Het karakter van deze dienst verbiedt dus op een absolute wijze dat hier gestaakt zou worden. Hiertegenover staan de zgn. « services d'administration courante », waar het werk kan stilgelegd worden zonder dat dit een aanslag op het algemeen welzijn meebrengt: hier wordt staking dan toegelaten.

Dit criterium wordt dan gekoppeld aan een tweede: de belangrijkheid van de functie van de ambtenaren die in staking wensen te gaan. De hoge ambtenaren, de « agents d'autorité », zou de vrijheid tot staken ontzegd worden, terwijl deze vrijheid zou erkend worden voor de lagere ambtenaren, de « agents de gestion ».

De Franse Raad van State drukt dit uit als volgt: « ... Qu'une grève qui aurait pour effet de compromettre dans ses attributions essentielles l'exercice de la fonction préfectorale porterait gravement atteinte à l'ordre public et qu'en conséquence le gouvernement a pu légalement faire interdire et réprimer la participation des chefs de bureaux de préfecture à la grève ... » (29).

Volgens een combinatie der twee criteria zou dan de vrijheid tot staken al dan niet toegekend worden. Deze stelling lijkt aanvaardbaar voor Frankrijk, doch niet voor ons land. Het mag immers niet uit het oog verloren worden dat in Frankrijk de staking tot een grondwettelijk recht werd geproklameerd « in het kader van de wetten die de uitoefening van dit recht reglementeren » (30). Een algemene wet dien-aangaande is uitgebleven; wel zijn er de wetten van 27 december 1947 (artikel 6) en van 28 september 1948 (artikel 2) die een stakingsverbod inhouden respectievelijk voor de « compagnies républicaines de sécurité » en voor de politie, doch dit is dan ook alles in dit verband. Gezien de afwezigheid van een alles omvattende wetgeving kent de rechtspraak aan de regering de bevoegdheid toe om zekere stakingen te voorkomen, wanneer het duidelijk is dat misbruik wordt gemaakt van het recht tot staken. Nochtans is en blijft het recht tot staken een grondwettelijk recht, zodat een verbod uitgesloten, ongrondwettig is. Daarom heeft de Raad van State wel moeten toestaan dat de vrijheid tot staken een recht is voor iedereen, maar dat de uitoefening van dit recht, als strijdig met de openbare orde, aan zekere functies of diensten kan ontzegd worden. De Raad van State heeft dus deze theorie, waarbij dit dubbel onderscheid verdedigd wordt, moeten aanvaarden als zijnde een noodoplossing, die misbruiken kon voorkomen, maar die ook de enige was die niet in strijd is met de Grondwet. De regeringscommissaris bevestigt dit trouwens uitdrukkelijk in zijn besluiten: « Vous portez les fautes des autres » (31); door de dwaasheid van de grondwetgever de vrijheid tot staken tot een grondwettelijk recht uit te roepen, is de Franse rechtspraak hierdoor gebonden en wordt de keuze der middelen om misbruiken te voorkomen

drastisch beperkt; het is dan ook te begrijpen dat ze de theorie der beperking naar de aard van de dienst en naar de functie heeft aanvaard, omdat dit de beste oplossing bleek, mogelijk in het kader van het constitutioneel voorschrift.

In België ligt de toestand anders: bij ons is de staking toegelaten, doch is het geen recht. Er bestaat dan ook geen enkele reden om een te verwerpen theorie in te voeren in ons rechtstelsel. Want deze theorie is inderdaad onaanvaardbaar. Vooreerst is er reeds een groot praktisch bezwaar: Hoe, waar en door wie zal de scheidingslijn getrokken worden tussen die diensten die wel van openbaar nut zijn, maar toch niet van essentieel belang, en waar staking dus toegelaten wordt, en die andere diensten, die wel essentieel en dus vatbaar zijn voor een stakingsverbod?

Men stuit hier op haast onoverkomelijke moeilijkheden. Voor enkele diensten kan het duidelijk lijken: politie en rijkswacht zijn essentieel; maar gaat men hier dan het onderscheid maken tussen ambtenaren van hogere categorieën en deze van lagere rang? Wat is een politiekommissaris zonder manschappen? Wat is een sekretaris-generaal van een ministerieel departement in leeggelopen burelen? Passen we deze theorie toe op de magistratuur: welke rechtbanken zijn essentieel? Deze die instaan voor dringende zaken, dus het kortgeding? Maar bekleedt de voorzitter niet een lagere graad dan de raadsheren van het Hof van Kassatie? Doch waarom een stakingsrecht toekennen aan deze raadsheren: hun diensten zijn toch niet van essentieel belang, in deze zin dat hun arresten dringend moeten uitgesproken worden?

Deze enkele voorbeelden mogen volstaan om aan te tonen dat deze theorie in werkelijkheid niet toe te passen is. « Un classification légale se révèle impossible, utopique pour tout esprit qui a un peu le sens des réalités » (32).

Doch naast dit praktisch bezwaar, is er een principiële bezwaar. Het is onlogisch een onderscheid te willen maken in de diensten van openbaar nut: al deze diensten werden juist opgericht om te voorzien in een bepaalde kollektieve behoefte; dit onderscheidt trouwens de diensten van openbaar nut van de normale ondernemingen. Welnu, een kollektieve behoefte blijft een behoefte, zonder dat er graden bestaan in het essentiële belang van deze behoefte. Elke dienst van openbaar nut moet daarom een continuïteit kennen in zijn werking; wanneer men objektief zou vaststellen dat een bepaalde dienst zonder ernstig nadeel gedurende zekere tijd kan stilgelegd worden, dan bewijst dit slechts dat deze dienst niet meer van openbaar nut is en dus evengoed zou kunnen verdwijnen. Nogmaals, openbare dienst wil zeggen: continuïteit in de werking en elke dienst is van even essentieel belang; dit ligt besloten in de definitie van de dienst van openbaar nut.

Het onderscheid naar de functies is nog meer te verwerpen. Elk personeelslid van een dienst van openbaar nut is even noodzakelijk tot de goede werking van de dienst, zodat men in een bepaalde dienst ofwel aan allen moet toelaten te staken, ofwel aan niemand. Tenzij men aanvaardt dat de dienst in kwestie overbodige of nutteloze personeelsleden bevat, maar dan hebben deze geen reden van bestaan in het kader van de dienst.

Tenslotte sluit ik me aan bij de kritiek van A. Gervais: « Le nouveau système repose au fond sur une idée fausse: celle de tolérer la grève dans les services publics en la rendant inoffensive. Par définition même, la grève a pour objet de nuire; plus qu'un droit, elle est une arme... Elle n'a d'intérêt que si elle interrompt vraiment le service. Prétendre la

limiter de telle sorte que le service continue est, soit un leurre, soit une hypocrisie, une interdiction de fait qui ne s'avoue pas. Et l'avantage psychologique d'une interdiction ferme est perdu... » (33).

2. Stakingsverbod.

Een objektief juiste regeling van de staking in de diensten van openbaar nut is dus zeker niet te vinden in de richting van een beperkte vrijheid tot staken, naar gelang de dienst en de functie. De enig juiste oplossing die aan het probleem der stakingen van openbare ambtenaren kan geschonken worden is daarentegen een radikaal stakingsverbod. Reeds herhaaldelijk werd aangetoond waarom: een dienst van openbaar nut wordt, per definitie, opgericht om in de voldoening te voorzien van een bepaalde kollektieve behoefte; hiertoe is de oprichting echter niet voldoende, er moet ook continuïteit zijn in de aktiviteit van deze dienst; deze continuïteit is onmogelijk wanneer stakingsakties toegelaten worden; dus: *staking moet verboden zijn*.

Het gaat niet op te beweren dat dit verbod zou gelijkstaan met het uitsluiten van de syndikale vrijheid. Deze dient wel onderscheiden van de vrijheid tot staken. Beide vrijheden lopen niet samen en de ene kan bestaan zonder de andere. Het is evenmin juist een stakingsverbod als ondemokratisch te bestempelen; het voorbeeld van Nederland, U.S.A., en Zwitserland, waar een verbod bestaat, bewijst dit reeds voldoende.

Wel is waar dat een stakingsverbod aan de ambtenaren en hun syndikaten het machtigste wapen zou ontzeggen waarover zij beschikken om de arbeidsvoorwaarden te doen verbeteren. Een stakingsverbod moet dan ook gepaard gaan met het invoeren van andere middelen om de ambtenaren te beschermen in hun rechtvaardige aanspraken. Voor het rijkspersoneel lijkt de bestaande structuur — syndikale raden van advies en personeelsraden — hiertoe geschikt, mits duidelijke uitbreiding van hun bevoegdheid tot het beslechten van kollektieve geschillen. In de overige diensten van openbaar nut zouden dan, in zoverre deze nog niet bestaan, dergelijke raden moeten opgericht worden. Wellicht ware het ook nuttig arbitrage-organen in het leven te roepen, die, mits voldoende waarborgen van onpartijdigheid zouden uitspraak doen en wel op bindende wijze. Het is immers duidelijk dat, wanneer bevoegde en objektief oordelende deskundigen tot de bevindingen komen dat de eisen al dan niet gewettigd zijn, zowel de overheid als de ambtenaren zich aan dit objektieve oordeel dienen te onderwerpen.

Hoewel de hier geschetste oplossing de enig juiste lijkt, bestaat zeer weinig kans dat ze ooit zal ingevoerd worden, gezien het verzet der syndikale organisaties. Het kan dan ook alleen maar betreurd worden dat het algemeen belang kan opgeofferd worden aan het private belang van enkele ambtenaren. En dat dit in werkelijkheid geschiedt, werd op treffende wijze aangetoond door de staking in de elektriciteitssector op einde november 1958. Zonder te willen oordelen over de al dan niet gegrondheid der eisen, die ertoe aanleiding gaven, zal iedereen moeten toegeven dat het onaanvaardbaar is dat enkele syndikale leiders het gehele economische leven van het land daarvoor kunnen lamleggen. Dit is evident ondemokratisch, want een dergelijk gebruik van de stakingsvrijheid negeert op onrechtvaardige wijze de rechten der anderen, zelfs mits naleving van wat voorgeschreven werd in de besluiten, getroffen in het kader van de wet van 19 augustus 1948 op de prestaties van openbaar belang, in vredetijd. Zodat alleen een radikaal verbod tot

staken voor de diensten van openbaar nut kan gerechtvaardigd worden.

Louis SUETENS
Stud. juris. Kat. Univ. Leuven.

(1) Geen enkele vigerende wet in België definieert de staking. De gegeven bepaling wordt echter vrij eensgezind door de rechtsleer aanvaard.

Op te merken valt dat hier alleen gehandeld wordt over het neerleggen van de arbeid. Zowel de «grève du zèle» als de «grève perlée» worden buiten beschouwing gelaten; dit zijn wel dwangmiddelen die de werknemers kunnen aanwenden, doch mogen m.i. niet gelijkgesteld worden met stakingsakties.

(2) Dit geschiedde in Groot Brittannië in 1824; Frankrijk, 1864; Duitsland, 1869; Nederland 1872; Italië, 1890.

(3) De term «wet» wordt hier in zijn materiële betekenis aangewend: elke algemeen bindende norm, welke door een bevoegde overheid, onverschillig of deze deel uitmaakt van de wetgevende, uitvoerende of rechterlijke macht, wordt uitgevaardigd met het oog op het algemeen belang. Vgl. St. Thomas van Aquino: «lex est quaedam rationis ordinatio, ab eo qui curam communitatis habet promulgata» (Summa Theologica, I, IIae, qu. 90, art. 4, c.).

(4) Buttgenbach André, Les modes de gestion des services publics en Belgique, Brussel, 1942; Théorie générale des modes de gestion des services publics, Brussel, 1952; Manuel de droit administratif, Brussel, 1954; Fonctionnaires. La loi de continuité et de régularité des services publics et la grève de leurs agents, in *Revue de l'Administration et du droit administratif de la Belgique*, Brussel, 1951, blz. 5-12.

Camu Louis, Premier rapport sur la réforme administrative. Tome I: Le statut des agents de l'Etat, Brussel, 1937.

Crockaert P., Le droit de grève dans les régies de l'Etat, in *Journal des Tribunaux*, Brussel, 1912, kol. 738 en 839.

De Visschere F., Praeadvies over de rechtspositie van de ambtenaar in België, Zwolle, 1955; Administratief recht. Algemene beginselen, syllabus ten gerieve van de studenten aan de rechtsfaculteit te Leuven, 1957.

Mast André, Overzicht van het administratief recht, Gent, 1953.

Mouveau L., Le statut des fonctionnaires, Brussel, 1938.

Vauthier Maurice, Précis du droit administratif de la Belgique, eerste uitgave, Brussel, 1928; tweede uitgave verzorgd door Vauthier Marcel, Brussel, 1937; derde uitgave verzorgd door Vauthier Marcel, Brussel, 1950.

Wigny Pierre, Principes généraux du droit administratif belge, Brussel, 1947; Droit administratif. Principes généraux, Brussel 1953.

XXX, Fonctionnaires, in *Revue de l'Administration et du droit administratif de la Belgique*, 1920, blz. 340; 1924, blz. 149 en 155; 1928, blz. 245-257.

XXX, Fonctionnaires, in *Répertoire pratique du droit belge*, Brussel, z.d.

(5) Vgl. Buttgenbach A.: «Le service public est — au sens organique du terme qui seul retient notre attention ici — organique — comme étant un organisme public, créé par les gouvernants, placé sous leur haute direction, dont ils supportent les aléas financiers et qui, soumis à un régime juridique spécial, a pour but, à l'exclusion de la recherche systématique du profit pécuniaire, de répondre à l'obligation que les gouvernants estiment avoir de donner satisfaction à des besoins collectifs du public d'une façon régulière, continue et en respectant la loi d'égalité des usagers.» (Manuel de droit administratif, Brussel, 1954, nr. 59, blz. 56).

Vgl. Wigny Pierre: «Le service public est une entreprise créée et contrôlée par les gouvernants pour assurer, d'une manière permanente, et régulière, à défaut d'initiative privée suffisamment efficace, la satisfaction de besoins collectifs jugés essentiels.» (Droit Administratif. Principes généraux, Brussel, 1953, nr. 15, blz. 27).

(6) Reeds Léon Duguit definieerde de openbare dienst in deze zin: «... Toute activité dont l'accomplissement doit être assuré, réglé et contrôlé par les gouvernants parce que l'accomplissement de cette activité est indispensable à la réalisation et au développement de l'interdépendance sociale et qu'elle est de telle nature qu'elle ne peut être réalisée complètement que par l'intervention de la force gouvernante.» (Traité de droit constitutionnel, tweede uitgave, Parijs, 1923, deel II, blz. 55). Duguit definieert dus ook de openbare dienst naar het karakter van zijn activiteit.

(7) Dit werd mogelijk gemaakt bij een K.B. van 6 juli 1939; hun statuut werd nader uitgewerkt bij een Regentsbesluit van 18 juni 1946.

(8) Buttgenbach A., op. cit., nr. 198, blz. 147.

(9) Tot voor 1954 heeft het Hof van Cassatie het publiekrechtelijk karakter van de publiekrechtelijke verenigingen niet willen erkennen, zich op het zuiver formalistisch standpunt plaatsend dat deze verenigingen de vorm hadden van een handelsvennootschap. Thans schijnt een defitieve kentering in deze rechtspraak te zijn ingetreden: het arrest van 2 december 1954 (*Pasicrisie*, 1955, I, blz. 302) onderschreef het publiekrechtelijk karakter van de Nationale Maatschappij voor Waterdistributie; dit van 27 november 1957 deed hetzelfde betreffende de N.M.B.S. (*Pasicrisie*, 1958, I, blz. 328).

(10) Wetten van 24 juni 1885 en van 1 juli 1899.

(11) Zodra ook partikulieren en vennootschappen er bij

betrokken worden, vallen deze intergemeentelijke verenigingen in de categorie der gemengde economische verenigingen.

(12) De Visschere Fr., Administratief recht. Algemene beginselen, syllabus ten gerieve van de studenten aan de rechtsfaculteit te Leuven, 1957, blz. 18.

(13) Cfr. o.a. de wet van 11 oktober 1919; het K.B. van 29 april 1920, gewijzigd bij het K.B. van 27 september 1952, de wet van 27 juni 1956 en het K. B. van 11 december 1956 voor de Nationale Maatschappij voor Huisvesting; het K. B. van 15 januari 1936 voor de Nationale Maatschappij voor de kleine landelgendom.

(14) Dit K. B. van 20 juni 1955 verving het bestaande syndikaal statuut, dat bij Regentsbesluit van 11 juli 1949 was gevestigd.

(15) De speciale regeling voorzien voor oorlogstijd wordt hier buiten beschouwing gelaten; hiervoor raadplege men de wetten van 5 maart 1935.

(16) Aldus Wigny P.: «Les agents ne peuvent s'abstenir collectivement du travail pour arrêter la marche d'un service qui, par définition, est indispensable à la communauté... On ne peut prendre le public en otage pour défendre les intérêts particuliers...» (Droit Administratif. Principes généraux, Brussel, 1953, nr. 258, blz. 202).

Aldus Buttgenbach A.: «Les pouvoirs publics créent, nous le savons, le service public parce que celui-ci est indispensable à la satisfaction d'un besoin collectif du public auquel ne pourvoit pas, d'une manière suffisante, l'initiative privée. (...) Dès lors, ils ont l'obligation de faire fonctionner ce service d'une manière régulière et continue: qui dit service public dit entreprise régulière et continue» (Manuel de droit administratif, Brussel, 1954, nrs 80-81, blz. 69).

Aldus Vauthier M.: «L'administration agit, non pas dans une pensée d'enrichissement et de lucre, mais bien en vue d'assurer le bien-être et la sécurité de la collectivité des citoyens. Il n'est pas tolérable que les intérêts de cette collectivité, ou, en d'autres termes, les intérêts du pays, puissent être mis légalement en péril par l'effet du «droit» qui appartiendrait aux agents de l'administration de refuser le travail qu'ils se sont engagés à fournir.» «Précis du droit administratif de la Belgique, derde uitgave verzorgd door zijn zoon Marcel Vauthier, Brussel, 1950, nr 68, blz. 108). In deze zin al de overige auteurs, aangeduid in noot (4).

Van deze traditionele opvatting van het stakingsverbod vindt men, in verband met het onderwijzend personeel, reeds een aanduiding in de verklaring van de heer Destree, minister van kunsten en wetenschappen, afgelegd voor de Kamer van Volksvertegenwoordigers op 4 juni 1920 (cfr. Répertoire pratique du droit belge, verbo «Fonctionnaires», nrs. 266 e.v.).

(17) Dit artikel is ook van toepassing op het tijdelijk personeel, zoals bepaald in artikel 2a van de regentsbesluiten van 30 april 1947 en van 10 april 1948.

(18) De volledige tekst van het ontwerp van statuut is terug te vinden in: Camu Louis, Premier rapport sur la réforme administrative. Tome I: Le statut des agents de l'Etat, Brussel, 1937, blz. 120 e.v.

(19) Camu Louis, op. cit., blz. 26.

(20) Buttgenbach A., Fonctionnaires. La loi de continuité et de régularité des services publics et la grève de leurs agents, in *Revue de l'Administration et du droit administratif de la Belgique*, Brussel, 1951, blz. 7.

(21) Deze voorbeelden werden ontleend aan Buttgenbach, art. cit.

(22) Zo lezen wij bvb. in de statuten van de Kristelijke Centrale der Openbare diensten het artikel 25, dat bepaalt: «Het vast Bureau beslist over de staking».

(23) Buyens J., Het recht tot staken in de openbare diensten, in *A.C.V.*, 1956, blz. 28.

(24) Buyens J., ibidem.

(25) Zie bvb. de stellingname van de Kristelijke Centrale der Openbare diensten welke tot uiting kwam op haar kongres van 17-18 augustus 1955, in *A.C.V.*, 1956, blz. 31.

(26) Op 7 juli 1950 veilde de Franse Conseil d'Etat vijf arresten in dit verband. Het zijn de arresten Chantrau, Desplanches, Dehaene, Dame Lettery, Demoiselle Micaltef. Gezien deze vijf arresten identiek zijn, vindt men alleen het arrest ter zake van Dehaene terug in de handboeken en tijdschriften. De volledige tekst van dit zgn. «arrest Dehaene» vindt men terug in: Sirey, 1950, III, blz. 109, met noot van J.D.V.; - Dalloz, 1950, Jurisprudence, blz. 538, met noot van Gervais A.; - *Droit social*, Parijs, jaargang 1950, blz. 317; - *Revue de droit public*, Parijs, jaargang 1950, blz. 708-709; - *Revue administrative*, Parijs, jaargang 1950, blz. 366 met noot Liet - Veaux.

(27) Waline M.: *Droit administratif*, zevende uitgave, Parijs, 1957, nrs 1457 e.v., blz. 781 en 782.

Vooraf: Liet - Veaux G., Les agents publics, fascicule 180 van de *Juris-Classeur Administratif*, Parijs, 1951, met aanvulling 1955. Zie ook de noot van deze auteur onder het arrest Dehaene in de *Revue administrative*, 1950, blz. 371. Verder: Liet - Veaux en Martin M., Grève et service public, in *Revue administrative*, Parijs, 1954, blz. 6; Rivero J., Les grèves d'août 1953 et l'évolution du droit de grève des agents publics, in *Droit social*, Parijs, 1953, blz. 517; Tunc., La grève de la justice, in *Revue administrative*, Parijs, 1951, blz. 530.

(28) Buyens J., art. cit.; De Meyst Fr., Het stakingsrecht der ambtenaren, in *Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en publiek recht*, Brussel, 1953, blz. 252-259; Seeldrayers Ed.-P. en Crabbe V., Considérations sur le droit de la fonction publique, Brussel, 1953. In hoofdstuk III van dit werk wordt een «avant-projet» voor een nieuw statuut van het rijkspersoneel uitgestippeld, waar-

van artikel 8 luidt als volgt: « Les agents soumis à la présente loi ont le droit de s'associer pour défendre leurs intérêts professionnels. Aux conditions et dans les limites déterminées par le Roi, les agents soumis à la présente loi peuvent recourir à la grève pour défendre leurs intérêts professionnels »; vgl. het verslag van Seeldrayers en Crabbe in La réforme des agents de l'Etat, publication de l'Institut belge des sciences administratives, sessions de 1951-52 et 1952-53, Brussel, 1954, blz. 120.

(29) Arrest Dehaene van 7 juli 1950.

(30) Het recht tot staken werd toegekend door de Préambule van de grondwet van 27 oktober 1946; dit recht wordt impliciet, door verwijzing naar deze Préambule, bevestigd door de nieuwe grondwet van 4 oktober 1958. Hoewel over de juridische waarde van dit voorschrift betreffende de stakingen in de Préambule nog

geen eensgezindheid bestaat mag toch aanvaard worden dat hierdoor een subjectief recht wordt toegekend (Vgl. Walline M., La grève et le service public, in Travaux de l'Association Henri Capitant pour la culture juridique française, deel IX, Parijs, 1957). Het blijft echter moeilijk te preciseren wat de juiste omvang van dit recht is; het kan alleszins geen individueel recht zijn, want staking is essentieel een kollektief verschijnsel.

(31) Gazier, commissaris van de regering, in zijn besluiten bij het arrest Dehaene van 7 juli 1950, o.a. in de Revue administrative, Parijs, 1950, blz. 366 e.v.

(32) Buttgenbach A. in zijn reeds geciteerd artikel in de Revue de l'Administration et du droit administratif de la Belgique, blz. 12.

(33) Gervais A., noot onder het arrest Dehaene, in Dalloz, 1950, jurisprudence, blz. 538 e.v.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 24 december 1956.

Voorzitter : M. Vandermersch.
Raadsheer-verslaggever : M. Delahaye.
Advocaat-generaal : M. Depelchin.

Geneesmiddelen. — Verkoop van samengestelde geneesmiddelen (artikel 17 van de wet van 12 maart 1818). — Vereiste voor de toepasselijkheid van dit voorschrift.

Het voorschrift van artikel 17 van de wet van 12 maart 1818, dat geen onder welke benaming ook samengesteld geneesmiddel mag worden verkocht of te koop aangeboden dan door bij de wettelijke verordening onbevoegd verklaarde of daartoe speciaal geautoriseerde personen en overeenkomstig de reglementen, slaat alleen op de handelingen, die aan de kant van hen, die ze verrichten, de uitoefening van een tak der geneeskunde uitmaken.

Bedoeld voorschrift is niet van toepassing, wanneer de geneesmiddelen niet verkocht worden om door de koper ten behoeve van zijn eigen gezondheid te worden gebruikt.

Een dergelijke verkoop, gesloten met een geneesheer tot om het even welk ander doel dan het gebruik van het geneesmiddel ten behoeve van zijn eigen gezondheid, heeft ten aanzien van de verkoper slechts het karakter van eenvoudige daad van koop-handel en levert niet de uitoefening van een tak der geneeskunde op.

O.M. t/ Destray en Lamoral.

Gelet op het bestreden arrest, op 8 mei 1956 door het Hof van Beroep te Gent gewezen;

Over het middel : schending van de artikelen 17, 18, (gewijzigd en aangevuld door de wet van 18 juli 1946) van de wet dd. 12 maart 1818; 1, 17 en 44 van het koninklijk besluit dd. 31 juni 1885, 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest, dat vaststelt dat door tussenkomst van eisers alleen aan geneesheren geneesmiddelen geleverd werden, de betichtingen van artikelen 17 en 18 van de wet dd. 12 maart 1818 te hunnen laste bewezen verklaart omdat deze beschikkingen zouden gelden zelfs wanneer de geneesmiddelen niet zijn verkocht om door de koper voor zijn eigen gezondheid gebruikt te worden,

dan wanneer het verbod samengestelde geneesmid-

delen te verkopen slechts geldt voor daden die, in hoofde van hun dader, de uitoefening van een tak der geneeskunde uitmaken, dat is wanneer de geneesmiddelen verkocht worden om door de koper voor zijn eigen gezondheid gebruikt te worden,

en dan wanneer het verkopen van geneesmiddelen, om door de koper tot andere doeleinden dan tot zijn eigen gezondheid gebruikt te worden, een loutere handelsdaad uitmaakt die buiten het voorschrift van artikelen 17 en 18 van de wet dd. 12 maart 1818 valt :

Overwegende dat het bestreden arrest veroordelingen uitspreekt ten laste van eerste aanlegger om als onbevoegd persoon het beroep van apotheker te hebben uitgeoefend en samengestelde geneesmiddelen onder welke benaming ook te hebben verkocht of doen verkopen. — zijnde inbreuken op de artikelen 18 en 17 van de wet van 12 maart 1818 en de artikelen 1 en 44 van het koninklijk besluit van 31 mei 1885, — om de reden dat hij, als groothandelaar in pharmaceutische producten, geneesmiddelen geleverd heeft aan geneesheren, (betichtingen A en B), en ten laste van tweede aanlegger bij toepassing van hetzelfde artikel 17 wegens het verkopen of doen verkopen van gezegde samengestelde geneesmiddelen, om de reden dat hij alhoewel apotheker van beroep, niet voorkomt op de lijst der personen die gemachtigd zijn apotheek te houden (betichting E), feiten gepleegd in 1952, 1953 en 1954 ;

Overwegende dat het bestreden arrest impliciet vaststelt dat in onderhavig geval de samengestelde geneesmiddelen niet aan de geneesheren werden verkocht om tot behoud van hun eigen gezondheid door hen te worden verbruikt ; dat de telastleggingen alleen de verkoop en niet de aankoop dier geneesmiddelen bedoelen ;

Overwegende dat het voorschrift dat geen samengesteld geneesmiddel, onder welke benaming ook, mag worden verkocht of te koop aangeboden, anders dan door de bij de wettelijke verordeningen bevoegd verklaarde, of daartoe speciaal geautoriseerde personen, en overeenkomstig de reglementen, alleen slaat op de handelingen welke, in hoofde van degenen die ze stellen, de uitoefening van een tak der geneeskunde uitmaken ;

Overwegende dat gezegd voorschrift niet van toepassing is wanneer de geneesmiddelen niet verkocht worden, om door de koper voor de noodwendigheid van zijn eigen gezondheid gebruikt te worden, qualitate qua ;

Overwegende dat een dergelijke verkoop, gesloten met een geneesheer tot om het even welk ander doel dan het verbruik dier producten voor de noodwendigheid van zijn eigen gezondheid, in hoofde van de verkoper slechts het karakter van een loutere daad van

koophandel heeft en niet de uitoefening van een tak van geneeskunde uitmaakt ;

Overwegende dat, waar de voorziening gericht is tegen de beschikkingen van het bestreden arrest waarbij aanleggers van de andere telastleggingen werden vrijgesproken, zij, bij gebrek aan belang niet ontvankelijk is ;

Om deze redenen :

Verbreekt het bestreden arrest in zover het uitspraak doet nopens de telastleggingen A en B in hoofde van eerste aanlegger en E in hoofde van tweede aanlegger ;

Verwerpt de voorzieningen voor het overige ;

Zegt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing ;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Brussel ;

Veroordeelt aanleggers tot een vierde der kosten, legt de overige drie vierden ten laste van de Staat.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 11 april 1958.

Eerste-Voorzitter : M. Wouters.

Raadshcer-verslaggever : M. Louveaux.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaat : Mr Vaydekens.

Kracht van gewijsde van vrijsprekend strafvonnis tegenover de burgerlijke partij.

Al wat de rechter beslist betreffende een geschil maakt een beschikkend gedeelte uit, welke ook de plaats moge zijn, welke die beslissing in het vonnis inneemt.

In casu vonnis gewezen, waarbij op de strafvordering is beslist, dat de aan verdachte telastgelegde feiten niet zijn bewezen; verdachten zijn mitsdien vrijgesproken; bij hetzelfde vonnis is op de vordering van de burgerlijke partij uitgemaakt, dat de misdrijven, die naar het beweren van de burgerlijke partij oorzaak zijn van de schade, waarvan zij de vergoeding vordert, ten laste van eisers niet bewezen. De Correctionele Rechtbank heeft zich dienvolgens onbevoegd verklaard om van de burgerlijke vordering kennis te nemen.

Het vonnis heeft derhalve, wat de burgerlijke vordering betreft, niet enkel uitspraak gedaan over de bevoegdheid, maar ook over een geschil, dat de grond van de zaak raakt.

Bij ontstentenis van hoger beroep vanwege de burgerlijke partij, heeft die beslissing jegens deze kracht van gewijsde verkregen. In een tegen de vrijgesproken verdachten gerichte en voor de burgerlijke rechtsmacht ingestelde vordering vermocht de voormalige burgerlijke partij dan ook niet meer te beweren, dat de ex-verdachten bedoelde misdrijven hadden gepleegd, noch op die bewering een nieuwe vordering te gronden tot herstel van de schade, welke naar haar oordeel door die misdrijven zou zijn veroorzaakt.

Meerbedoeld vonnis, in zover het over de strafvordering uitspraak deed, werd weliswaar ingevolge het door het O.M. ingestelde hoger beroep hervormd, maar het hoger beroep van het O.M. is vreemd aan de belangen van de burgerlijke partij. Het op dit hoger beroep gewezen arrest kon het tussen partijen definitief besliste geschil, dat alleen

hun burgerlijke belangen raakt, niet opnieuw doen rijzen.

De Haeseleer en De Valckeneer t/Stroobant.

Gelet op het arrest op 23 januari 1959 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen ;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1350 en 1352 van het burgerlijk wetboek, 3 en 4 van de wet van 17 april 1878 bevattende de voorafgaande titel van het Wetboek van strafrechtspleging, 161, 189, 202 (vervangen door de wet van 1 mei 1849, artikel 7), 203 (aangevuld door het koninklijk besluit n° 258 van 24 maart 1936, artikel 3, paragraaf 1), en voor zoveel als nodig van gezegd artikel 203 vervangen door de wet van 31 mei 1955, artikel 2 van het Wetboek van strafrechtspleging, en 97 van de Grondwet,

doordat, bij wijze van bevestiging van het vonnis waartegen beroep, het bestreden arrest verweerders eis ontvankelijk verklaart en eisers solidairlijk veroordeelt om aan verweerder een bedrag van 178.974 frank te betalen ten titel van schadevergoeding wegens de misdrijven ten eisers laste gelegd door het arrest van het Hof van Beroep te Brussel rechtdoende in strafzaken van 17 maart 1953, om die beslissende redenen, enerzijds, dat ten gevolge van eisers vrijpraak door de Correctionele Rechtbank en van het gebrek aan beroep tegen dit vonnis vanwege verweerder de beide correctionele beslissingen enkel uitspraak deden tussen partijen betreffende de bevoegdheid en niet nopens de gegrondheid van verweerders eis, anderzijds, dat het gebrek aan beroep vanwege verweerder niet als een berusting in voormelde beslissing kan geïnterpreteerd worden, daar verweerder steeds het recht behield zijn rechten voor de bevoegde rechtsmacht te doen gelden,

dan wanneer de beslissing waardoor ten gevolge van de verklaring dat de betichtingen niet bewezen zijn en van betichte's vrijpraak de strafrechtsmacht zich onbevoegd verklaart om over de burgerlijke eis recht te doen, het niet bestaan van de misdrijven als oorzaak aan de burgerlijke eis gegeven vaststelt en alzo wel de waarde heeft van een beslissing over de grond van vermelde eis, en dan wanneer bijgevolg die beslissing wel het gezag van het gewijsde tussen partijen verkrijgt, indien de burgerlijke partij tegen die beslissing geen beroep instelt, en gezegde partij dus het recht niet heeft tengevolge van een verdere strafveroordeling van betichte haar eis tot schadevergoeding wegens kwetsieuze misdrijven voor de burgerlijke rechtsmacht te hernemen ;

Overwegende dat uit de stukken, waarop het Hof acht vermog te slaan, blijkt dat eisers met een derde vóór de correctionele rechtbank als daders van inbreuken op de strafwet vervolgd werden en dat verweerder zich burgerlijke partij stelde ten einde vergoeding te bekomen voor de schade welke hij beweerde te hebben ondergaan ingevolge voormelde misdrijven ; dat de rechtbank, bij vonnis op 12 november 1952 gewezen, de jegens eisers ten laste gelegde betichtingen niet bewezen verklaarde, eisers vrijspak en zich « onbevoegd » verklaarde « om recht te spreken over de eis van de burgerlijke partij (hier verweerder) voor zover ze gericht is tegen De Haeseleer en De Valckeneer (hier eisers) dewelke vrijgesproken zijn » ;

Dat verweerder tegen dit vonnis geen hoger beroep instelde maar dat het Hof van Beroep, ingevolge het hoger beroep van het Openbaar Ministerie, bij een in kracht van gewijsde gegaan en op 18 maart 1953 gewezen arrest, het vonnis, in zover het op de straf-

vordering had uitgesproken, hervormde en eisers wegens zekere van voormelde misdrijven tot een straf veroordeelde;

Dat op 6 mei 1953 verweerder tegen eisers vóór de burgerlijke rechtsmacht een vordering indiende tot schadeloosstelling van de hem door de bij het arrest van 18 maart 1953 bewezen verklaarde misdrijven toegebrachte schade;

Overwegende dat eisers vóór de rechter voorhielden dat verweerder, door geen hoger beroep tegen het vonnis van de correctionele rechtbank van 12 november 1952 in te stellen, in de beslissing betreffende zijn burgerlijke vordering had berust; dat aldus tussen verweerder en eiser definitief beslist was, dat deze laatsten de misdrijven waarop de burgerlijke vordering gegrond was niet hebben begaan en dat, derhalve, verweerder niet meer ontvankelijk is vóór de burgerlijke rechtsmacht tegen eisers een vordering met zelfde oorzaak en zelfde voorwerp in te dienen;

Overwegende dat de rechter over de grond dit verweer heeft verworpen om reden dat het vonnis van 12 november 1952, wat betreft verweerders burgerlijke vordering, slechts over de bevoegdheid uitspraak deed en dat er bijgevolg geen « res judicata » bestond aangaande de grond van de vordering;

Overwegende dat al wat de rechter beslist betreffende een betwisting een beschikkend gedeelte uitmaakt welke ook de plaats weze welke die beslissing in het vonnis inneemt;

Overwegende dat het vonnis op 12 november 1952 gewezen, evenals het over de publieke vordering beslist dat de aan eisers toegeschreven misdrijven niet bewezen zijn en dienvolgens eisers van die telastleggingen vrijspreekt, ook over verweerders tegen eisers gerichte burgerlijke vordering beslist, dat de misdrijven die, naar verweerder beweert, oorzaak zijn van de schade waarvoor hij om vergoeding vraagt, lastens eisers niet zijn bewezen en dienvolgens de correctionele rechtbank onbevoegd verklaart om van die vordering kennis te nemen;

Dat het vonnis, mitsdien, wat de burgerlijke vordering betreft, niet enkel uitspraak doet over de bevoegdheid maar ook over een betwisting die de grond van de zaak raakt;

Overwegende dat die beslissing, bij ontstentenis van hoger beroep vanwege verweerder, jegens deze kracht van gewijsde heeft verkregen;

Dat verweerder, dan ook, in een tegen eisers gerichte en vóór de burgerlijke rechtsmacht ingediende vordering niet meer vermocht te beweren dat eisers voormelde misdrijven hadden gepleegd noch op die bewering een nieuwe vraag om veroordeling te gronden, strekkende tot het herstellen van de schade welke, naar zijn oordeel, door die misdrijven werd veroorzaakt;

Overwegende, weliswaar, dat het vonnis van 12 november 1952, in zover het over de publieke vordering uitspraak deed, ingevolge het hoger beroep van het Openbaar Ministerie, bij arrest van 18 maart 1953 hervormd werd, maar dat het hoger beroep van het Openbaar Ministerie vreemd is aan de belangen van verweerder, burgerlijke partij, en dat het over dit hoger beroep gewezen arrest de tussen eisers en verweerder definitief beslechte betwisting, welke alleen hun burgerlijke belangen raakt, niet opnieuw kon doen rijzen;

Dat het middel gegrond is;

Om deze redenen:

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat op de kant van de vernietigde besliss-

sing melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van Beroep te Gent.

RAAD VAN STATE

6e Kamer. — 19 februari 1959.

Voorzitter: M. Vauthier.

Raadsheren: M.M. Declaire en Coyette.

Substituut Auditeur Generaal: M. Huberlant.

Personeel der Posterijen. — Wervingsreserve van tijdelijk personeel. — Uitsluiting van kandidaat die reeds betrekking heeft. — Belang. — Regentsbesluit van 8 februari 1950. — Overleg met eerste-minister. — Machtsoverschrijding.

De vaste wervingssecretaris had in een brief aan de Eerste-Minister voorgesteld een wervingsreserve aan te leggen van tijdelijk personeel voor de dienst der posterijen, waarvan deel zouden uitmaken de kandidaten die een aanvraag tot deelneming hadden ingezonden voor gecentraliseerde vergelijkende examens, die echter niet gehouden waren geworden.

In deze lijst werd de belanghebbende, die het beroep op de Raad van State heeft ingediend, niet opgenomen omdat hij reeds een betrekking bij het bestuur der posterijen had.

Wanneer het blijkt, zoals in onderhavig geval, dat de beroeper er belang bij had op deze lijst vermeld te worden, is het ten onrechte dat hij hierop niet werd opgenomen en is deze uitsluiting een feit van machtsoverschrijding.

Het feit dat de belanghebbende na de instelling van zijn beroep tot een ambt in dezelfde dienst benoemd werd sluit zijn belang niet uit.

Het Regentsbesluit van 8 februari 1950 vereist dat de vaste wervingssecretaris, om de betwiste maatregel te nemen, overleg diende te plegen met de Eerste-Minister.

Hublet t/ de Vaste Wervingssecretaris.

Arrest Nr 6884.

Overwegende dat verzoeker de 11 april 1949 als hulpbediende in dienst van het Bestuur van posterijen is getreden; dat hij een aanvraag tot deelneming heeft ingezonden voor het vergelijkend examen voor toelating tot de proeftijd van opsteller, dat het Belgisch Staatsblad van 2 oktober 1949 tegen de maand december 1949 had aangekondigd; dat dit vergelijkend examen is geschorst bij beslissing van de ministerraad van 25 november 1949 en « vernietigd » door artikel 2 van de wet van 28 december 1950 houdende tijdelijke maatregelen betreffende de vergelijkende examens voor toelating tot de vaste betrekkingen in de Rijksbesturen;

Overwegende dat de vaste wervingssecretaris, in een brief aan de Eerste-Minister van 8 maart 1950, heeft voorgesteld een wervingsreserve van tijdelijk personeel aan te leggen in de volgende orde:

« 1° ...; 2° ...; 3° ...;

4° kandidaten die een aanvraag tot deelneming hebben ingestuurd voor gecentraliseerde vergelijkende examens, welke tegen december 1949 waren aangekondigd, en zodoende uiting hebben gegeven aan hun verlangens, in Staatsdiensten te treden;

5° ... »;

Overwegende dat verzoeker, al had hij een aanvraag ingediend om aan het tegen december 1949 aangekondigde vergelijkend examen te mogen deelnemen, niet is opgenomen op de lijst van de wervingsreserve; dat de vaste wervingssecretaris deze uitsluiting hierdoor heeft verantwoord, dat verzoeker in zijn aanvraag tot deelneming aan het vergelijkend examen had verklaard dat hij een betrekking bij het Bestuur der posterijen had;

Overwegende dat het beroep de nietigverklaring vordert van lijst nr 311.61.904 B met 366 niet-prioriteitsgerechtigde in de wervingsreserve van tijdelijke opstellers ingeschreven kandidaten, een lijst die de vaste wervingssecretaris op een in het administratief dossier niet aangegeven tijdstip heeft aangelegd; dat niet betwist wordt dat verzoeker, had hij op die lijst gestaan, daarop de 96e plaats zou hebben ingenomen en dat hem rond de maand oktober 1950 een betrekking van tijdelijk opsteller aangeboden had kunnen worden;

Over de ontvankelijkheid :

Overwegende dat niet uitgemaakt is, dat verzoeker meer dan zestig dagen vóór het indienen van zijn verzoekschrift kennis van de bestreden beslissing zou hebben gehad; dat het beroep niet verjaard is;

Overwegende dat verzoeker, na aan een vergelijkend examen voor toelating tot de proeftijd, bij besluit van 28 mei 1958 tot stagedoend opsteller is benoemd; dat deze na het instelling van zijn beroep gedane benoeming, in strijd met de bewering van de tegenpartij, aan verzoeker niet het vereiste belang heeft ontnomen om de nietigverklaring van de bestreden beslissing te vorderen; dat verzoeker aantoonst dit belang te bezitten wanneer hij doet gelden, dat de verwerende partij hem, dank zij de vernietiging van de bestreden beslissing, met terugwerkende kracht in de wervingsreserve zou kunnen opnemen, zodat hij aanspraak op benoeming tot opsteller zou kunnen maken ter uitvoering van artikel 2 van het koninklijk besluit van 25 november 1953 houdende uitzonderlijke maatregelen tot benoeming in vast verband in de Rijksbesturen; dat een dergelijke benoeming een herziening van zijn loopbaan mogelijk zou maken;

Overwegende dat de tegenpartij zich vergeefs op artikel 25 van het koninklijk besluit van 25 november 1953 beroept om hieruit af te leiden, dat verzoekers eis niet meer ontvankelijk zou zijn omdat hij vóór de ter uitvoering van dat artikel vastgestelde termijn geen benoeming tot stagedoend opsteller heeft aangevraagd; dat vaststaat dat verzoeker, die toch niet in de wervingsreserve was ingeschreven en geen benoeming tot tijdelijk opsteller heeft verkregen, verhinderd is geweest, vóór het verstrijken van de ter uitvoering van artikel 25 van het koninklijk besluit van 25 november 1953 aanspraak te maken op benoeming op grond van de voorzieningen van het evengenoemde koninklijk besluit; dat het beroep ontvankelijk is voor zover lijst nr 311.61.904 B verzoeker uit de wervingsreserve heeft geweerd;

Over de grond van de zaak :

Overwegende dat de tegenpartij om een wervingsreserve samen te stellen, besloten heeft een beroep te doen op de kandidaten die zich voor het in het Belgisch Staatsblad van 2 oktober 1949 aangekondigde vergelijkend examen voor toelating tot de proeftijd hadden ingeschreven; dat zij echter, om voor de dienst storende mutaties te voorkomen, de kandidaten heeft geweerd die in enigerlei hoedanigheid een betrekking

in een Rijksbestuur bekleedden; dat de toepassing van deze ondergeschikte regel verklaart waarom verzoeker, die als hulpbediende bij het Bestuur der posterijen werkzaam was, uit de bewuste lijst is geweerd;

Overwegende dat verzoeker betoogt, dat de beslissing van de vaste wervingssecretaris, uit de lijst van de wervingsreserve de kandidaten te weren die reeds een betrekking in een Rijksbestuur bekleedden, onregelmatig is, want genomen zonder «overleg» met de Eerste-Minister, zoals artikel 2 van het besluit van de Regent van 8 februari 1950 dat voorschrijft;

Overwegende dat luidens artikel 4 van het besluit van de Regent van 30 april 1947 houdende vaststelling van het statuut van het tijdelijk personeel, de vaste wervingssecretaris, in geval van uitputting van een of meer wervingsreserves, ertoe gemachtigd is, tijdelijke personeelsleden aan te werven «door de middelen die hij goedvindt»; dat de aldus aan de vaste wervingssecretaris opgedragen bevoegdheid is beperkt door het besluit van de Regent van 8 februari 1950 houdende voorlopige wijziging van de bepalingen betreffende de aanwerving van tijdelijke Rijkspersoneelsleden van de Staat; dat de vaste wervingssecretaris, luidens artikel 2 van dit besluit van de Regent, gemachtigd is om tijdelijke personeelsleden aan te werven «volgens de regelen welke hij vastlegt in overleg met de Minister van wie het algemeen bestuur afhangt»;

Overwegende dat de tegenpartij betoogt, dat de lijst van de wervingsreserve onder de gelding van het voorschrift van artikel 4 van het besluit van de Regent van 30 april 1947 is aangelegd, namelijk vóór 10 maart 1950, op welke datum het besluit van de Regent van 8 februari 1950 in werking is getreden; dat zij hieruit afleidt dat er geen «overleg» met de Eerste-Minister nodig was;

Overwegende dat de tegenpartij niet aantoonst en dat geen enkel stuk uit het dossier erop wijst, dat lijst nr 311.61.904 B definitief is vastgesteld vóór het inwerkingtreden van het besluit van de Regent van 8 februari 1950; dat de tegenpartij, toen zij de 8e maart 1950 de toestemming van de Eerste-Minister vroeg voor het aanwerven van «kandidaten die een aanvraag tot deelneming hebben ingestuurd voor gecentraliseerde vergelijkende examens, welke tegen december 1949 waren aangekondigd, en zodoende uiting hebben gegeven aan hun verlangen in Staatsdienst te treden», zelf de mening was toegedaan, dat de nieuwe bepalingen van het besluit van de Regent van 8 februari 1950 toepassing vonden en dat zij de toestemming van de Eerste-Minister nodig had om de lijst van de kandidaten tijdelijk opsteller vast te stellen; dat moet worden onderzocht of de Eerste-Minister zijn toestemming metterdaad heeft gegeven;

Overwegende dat de tegenpartij in bijkomende orde betoogt, dat de Eerste-Minister zijn toestemming heeft gegeven in een brief van 13 maart 1950, die hij aan de vaste wervingssecretaris heeft gestuurd als antwoord op diens vraag van 8 maart 1950;

Overwegende dat de vaste wervingssecretaris daarin de toestemming van de Eerste-Minister had gevraagd voor het aanwerven van «kandidaten die een aanvraag tot deelneming hebben ingestuurd voor gecentraliseerde vergelijkende examens, welke tegen december 1949 waren aangekondigd, en zodoende uiting hebben gegeven aan hun verlangen, in Staatsdienst te treden»; dat de bewoordingen van die brief van 8 maart 1950 er weliswaar op wijzen, dat de vaste wervingssecretaris aan de Eerste-Minister de regel heeft willen voorleggen, dat hij een beroep zou doen op kandidaten die ingeschreven waren voor het in het Belgisch Staatsblad van 2 oktober 1949 aan-

gekondigde vergelijkend examen, maar niet de conclusie wettigen, dat die regel neerkomt op uitsluiting van alle reeds tot een Rijksbestuur behorende ingeschreven kandidaten; dat er op dat punt geen «overleg» met de Eerste-Minister is geweest, zoals artikel 2 van het besluit van de Regent van 8 februari 1950 het vereist; dat het verzuimen van dit substantieel vormvereiste de bestreden beslissing met machtsverschrijving aantast;

Overwegende dat de overige middelen van verzoeker ten overvloede zijn aangevoerd,

Besluit :

Artikel 1.

De lijst nr 311.61.904 B met 366 niet-prioriteitsgerechtigde, in de wervingsreserve van tijdelijk personeel ingeschreven kandidaten wordt nietig verklaard, voorzover zij verzoeker uit de wervingsreserve weert.

Voor het overige wordt het verzoek verworpen.

Artikel 2.

De kosten, bepaald op 750 frank, komen ten laste van de tegenpartij.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

3e Kamer. — 13 juni 1958.

Voorzitter : M. Beeckmans de West Meerbeek.

Raadsheren : M.M. Liard en Sury.

Advocaat-generaal : M. Smets.

Advocaten : Mrs Van de Mert en Percy.

Strafrecht. — Aansprakelijkheid voor schade door dieren veroorzaakt. — Vereiste van de toepasselijkheid van de artikelen 418-420 B.W.

Voor de toepasselijkheid van de artikelen 418-420 B.W. is vereist, dat het bewijs geleverd wordt van enig gebrek aan vooruitzicht of voorzorg bij de verdachte.

Het door artikel 1385 B.W. gestelde vermoeden komt in aanmerking voor, de burgerlijke rechter, doch niet voor de strafrechter.

O.M. en Van Frausum b.p. t/ Hens.

Beticht van te Kontich, zelfde kanton, op 6 juni 1957 : bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder het inzicht om de persoon van een ander aan te randen, onvrijwillig aan Van Frausum Christine, slagen of verwondingen te hebben veroorzaakt;

Gezien de beroepen ingediend op 16 januari 1958 door de betichte tegen al de schikkingen van het vonnis zowel op strafrechterlijk als op burgerlijk gebied; op 18 januari 1958 door het Openbaar Ministerie, tegen het vonnis uitgesproken (door een rechter) de 10 jan. 1958, door de rechtbank van eerste aanleg van het arrondissement Antwerpen, dewelke, rechtdoende in correct'onele zaken,

verwijst betichte tot een geldboete van vijftig frank en tot de kosten van het proces.

.....

Op burgerlijk gebied :

veroordeelt de betichte om aan de burgerlijke partij te betalen de som van 1.078 fr. wegens materiële schade en van 2.000 fr. wegens morele schade, beide bedragen te verhogen met de vergoedende intresten

sinds 6 juni 1957, de gerechtelijke intresten en de kosten.

.....

Aangezien de beroepen naar tijd en vorm zijn; dat ze ontvankelijk zijn;

Aangezien de huidige vervolgingen door het Openbaar Ministerie ingesteld, gesteund zijn op artikelen 418-420 van het Strafwetboek, waarvan de eventuele toepassing slechts mogelijk is indien het bewijs geleverd wordt van enig gebrek aan vooruitzicht of voorzorg ten laste van betichte:

Aangezien het vermoeden ingesteld door artikel 1385 van het Burgerlijk Wetboek wellicht voor een burgerlijke rechtsmacht doch geenszins ter zake voor het strafrecht in aanmerking komt;

Aangezien anderzijds de omstandigheden in dewelke de kleine Christine Van Frausum gekwetst werd niet met de gewenste zekerheid door het onderzoek konden bepaald worden;

Aangezien deze omstandigheden op zich zelf niet volstaan om het kwaadaardig karakter van het dier te bewijzen;

Aangezien verder niet blijkt dat betichte enige onvoorzichtigheid zou hebben begaan met zijn hond, op eigen privaat goed, te laten rondlopen;

Aangezien ingevolge de vrijspraak van betichte, de strafrechtsmacht onbevoegd wordt om te beslissen over de eis van de burgerlijke partij;

Om deze beweegredenen :

Het Hof, rechtdoende op tegenspraak, gezien artikel 24 der wet van 15 juni 1935, gezien de wetsbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald, alsook artikel S 211 212 van het Wetboek van Strafvordering ter zitting door de heer Voorzitter aangeduid :

Alle andere, verdere of tegenstrijdige besluiten verwerpend;

Ontvangt de beroepen, er op rechtdoende, doet het vonnis waartegen beroep te niet in al zijn beschikkingen :

Wijzigende : op strafgebied : spreekt betichte vrij van de hem ten laste gelegde betichting;

Laat de kosten der openbare vordering in beide rechtsinstanties ten laste van de Staat;

Op burgerlijk gebied : verklaart zich onbevoegd om kennis te nemen van de eis van de burgerlijke partij;

Veroordeelt de burgerlijke partij tot de burgerlijke gerechtskosten in beide rechtinstanties.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 29 april 1958.

Voorzitter : M. Thienpont.

Raadsheren : M.M. Gerniers en De Groote.

Substituut Procureur-generaal : M. Versé.

Advocaten : Mrs Van Hille en Claeys Boulaert.

Inkomstenbelastingen. — Advocaat belastingplichtige. — Bepaling van de bedrijfsinkomsten. — In het «dagboek» te vermelden inkomsten. — Postrekening.

De bepaling van de bedrijfsinkomsten op basis van vergelijking met soortgelijke belastingplichtigen (artikel 28 van de wetten op de Inkomstenbelastingen) is bijzonder kies, wanneer het betreft belastingplichtigen, die een vrij beroep uitoefenen; niet alleen de ouderdom en het aantal jaren praktijk moeten dan in aanmerking worden genomen, maar ook en veel meer de werklust, de ijver, de behendig-

heid, het besef en de relaties van ieder belanghebbende.

Het aan de advocaten opgelegde dagboek behoeft niet de inkomsten te vermelden, die niet door het uitoefenen van de advocatuur verkregen zijn (in casu wedde als professor).

De belastingplichtige advocaat is niet ertoe verplicht al de dagelijkse uittreksels zijner postrekening mede te delen; er bestaat geen verplichting een afzonderlijke postrekening aan te houden, die uitsluitend de bewerkingen in verband met het beroep als advocaat inhoudt.

G. t/ Belgische Staat (Minister van Financiën).

Overwegende dat requestrant nagelaten had inkomstenaangiften in te dienen en van ambtswege belast is geweest overeenkomstig artikel 28 der samengeschatte wetten;

Overwegende dat wanneer het gaat over titularissen van vrije beroepen, de keus van vergelijkingstypes bijzonder kies is daar niet alleen de ouderdom en de jaren praktijk in aanmerking te nemen zijn, maar ook en veel meer de werklust, de ijver, de behendigheid, het besef en zelfs de relaties van ieder belanghebbende, elementen van aard om het bedrijfsresultaat op doorslaggevende wijze te beïnvloeden en aanzienlijke verschillen te doen uitschijnen tussen twee schatplichtigen met dezelfde ouderdom;

Overwegende dat in de zaak niet de minste aanduiding over de verkozen vergelijkingstypes wordt gegeven zodat niet kan gezegd worden dat ze passend zijn en oordeelkundig uitgelezen.

Overwegende dat de inspecteur, tijdens het bestuurlijk onderzoek, de boekhouding van requestrant heeft nagezien en een reeks leemten en niet overeenstemmingen heeft gevonden die hem niet toelieten die boekhouding als rechtzinning te aanzien en als dienend bewijs van het juist bedrag der inkomsten;

Overwegende dat requestrant in een lange nota voor het Hof aan het Beheer medegedeeld, de opmerkingen van de inspecteur beantwoordt en aantoonde, dat de niet geboekte kleine ontvangsten de terugbetaling zijn van onkosten betreffende b.v. afschriften van bundels, griffiekosten, die zijn klanten aanbelangen en door hem voorgeschoten waren geweest, dat zulks echter normaal is en dan ook aan te nemen;

Dat de grotere sommen ontvangsten voor derden verbeelden, ten bate van confraters of van klanten; dat de overmaking aan de geïnteresseerde, van bewuste sommen, ook bewezen is door de overgelegde overschrijvingsboekjes van de postcheckrekening;

Overwegende dat het natuurlijk wenselijk ware dat al die «orde» ontvangsten en uitgaven in het dagboek terug te vinden waren, maar dat de niet inschrijving ervan toch onvoldoende is om dit dagboek van bewijskracht te beroven;

Dat in elk geval de wedde genoten als professor in de Handelsschool, geen eigenlijk professioneel inkomen is door het uitoefenen van het beroep van advocaat verkregen, dat die weddetermen niet in het dagboek dienden te worden vermeld;

Overwegende dat aan requestrant geen verwijt kan worden gemaakt al de dagelijkse uittreksels zijner postcheckrekening niet te hebben medegedeeld; dat geen verplichting bestaat een afzonderlijke postcheckrekening te bezitten die uitsluitend de bewerkingen in verband met het beroep van advocaat inhoudt; dat vermits allerhande huishoudelijke of privé-geldverhandelingen langsom die rekening geschieden, requestrant terecht heeft mogen achten zekere uittreksels niet te moeten mededelen;

Overwegende dat requestrant aldus heeft bewezen dat het juist bedrag zijner inkomsten beloopt tot:

$$\begin{array}{rcl} & 16.484 \times 3 & 92.612 \times 4 \\ \text{voor dj. 1949:} & \frac{4}{15.382 \times 3} + \frac{5}{142.230 \times 4} & = 86.453 \text{ F.} \\ & 4 & 5 \end{array}$$

Overwegende dat belastingverhogingen terecht toegepast zijn geweest;

Om deze redenen:

Het Hof,

Alle verdere of strijdige besluiten als ongegrond verwerpend, gehoord het verslag van de heer Voorzitter Thienpont en het eensluidend advies van de heer Substituut procureur-generaal Versée, ontvangt het verhaal, zegt het gegrond, beveelt dat de litigieuze aanslagen zullen worden herberekend naar een bedrijfs-winst van 86.453 frank voor dj. 1949 en van 125.321 frank voor dj. 1950;

Beveelt de teruggave der eventueel onverschuldigde betaalde belastingen en veroordeelt requestrant tot de kosten.

HOF VAN BEROEP TE GENT

3e Kamer. — 14 december 1957.

Voorzitter: M. Vanden Abeele.

Raadsheren: M.M. Moeneclaeys en Lefebvre.

Advocaat-generaal: M. Bonte.

Advocaat: Mr. Ronse.

Leurhandel. — Door tussenkomst van derden.

Bij leurhandel door tussenkomst van derden is het niet voldoende, dat de opdrachtgever in het bezit is van een toelating om persoonlijk te leuren maar door het K.B. van 28 november 1939 is daarenboven vereist, dat de aangestelde derden ook van een leurkaart zijn voorzien.

O.M. t/ Van Hamme.

Overwegende dat verdachte Van Hamme en het Openbaar Ministerie tijdig en regelmatig hoger beroep ingesteld hebben;

Overwegende dat door het onderzoek en de behandeling der zaak voor het Hof de feiten ten laste gelegd van verdachte zoals zij door de eerste rechter werden beoordeeld en als bewezen aangenomen bewezen zijn gebleven;

Overwegende immers dat verdachte te vergeefs aanvoert dat hij niet persoonlijk van deur tot deur heeft geleurd en evenmin een daad van mededaderschap heeft gesteld;

Overwegende inderdaad dat indien Van Hamme in het bezit was van een persoonlijke toelating tot leuren zelfs door tussenkomst van derden het daarbij nog vereist wordt door het K.B. dd. 28-11-1939 dat de aangestelde ook dragers moeten zijn van een leurkaart;

Overwegende echter dat geen der vijf door hem aangeworven en bekeurde vrouwen in het bezit was van een toelating tot het leuren met zeep, onderhouds- en toiletartikelen welke zij van deur tot deur te koop aanboden; dat verdachte Van Hamme wist dat zijn aangestelden niet in regel waren vermits hij

bekent dat de kaarten waren aangevraagd doch nog niet door het Ministerie afgeleverd waren;

Overwegende dat hij beter dan wie ook moest weten dat het niet volstaat dat een aanvraag zou ingediend zijn, daar ingevolge het onderzoek gedaan omtrent de persoon van de aanvrager voorzien bij artikel 6, de toelating kan geweigerd worden, dat trouwens de hernieuwing van de leurkaarten een aanzienlijke tijd vóór het vervallen van hun geldigheid moet worden aangevraagd, juist ten einde geen schorsing in de bedrijvigheid der leurders te veroorzaken; dat Van Hamme even goed wist dat het leuren op proef — geval Eeckeloo Julia — geenszins de belanghebbende ontslaat van de verplichting opgelegd bij artikel 1 van het K.B., daar geen uitzonderingen in het K.B. voorzien zijn;

Overwegende dat de omstandigheid dat de bekeurde meisjes zich in regel hebben willen stellen, niet van aard was om deze aan de vervolging te onttrekken;

Overwegende dat het mededaderschap betreft, dat het bewijs ervan door de gegevens van het onderzoek geleverd wordt, dat vaststaat dat de in overtreding genomen meisjes door verdachte aangeworven werden om voor zijn rekening de leurhandel uit te oefenen, dat Van Hamme hun een korf ter hand stelde welke de, voor de firma Merly waarvan hij de verantwoordelijke zaakvoerder of vertegenwoordiger was, te verkopen koopwaren bevatte, en ze vervolgens met zijn wagen op de baan stuurde om te leuren; dat deze handelingen van Van Hamme ongetwijfeld tot het plegen door zijn aangestelden van een wanbedrijf een zulksdanige hulp verleende dat zonder zijn bijstand hetzelfde niet kon gepleegd worden; dat hij even strafbaar is overeenkomstig artikel 66 S.W.B.;

Overwegende dat gelet op de menigvuldige veroordelingen en minnelijke schikkingen aanvaard in zake leurhandel, de straf uitgesproken tegen Van Hamme rechtmatig is en dient bevestigd te worden; dat het Hof nochtans van oordeel is dat verdachte mag genieten van de gunst der schorsing van tenuitvoerlegging der hoofdgevangenisstraffen;

.....

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 20 februari 1959.

Wn. Voorzitter : M. E. Ceulemans.
Rechters : M.M. J. Marck en R. Roland.
Advocaten : M.M. Posenaer en De Meyer.

Onrechtmatige daad. — Vereffenaar van vennootschap.

— Fout door het niet normaal in acht nemen van een hem bekende alhoewel betwistbare schuldverdering. — Likwidatie bij onwetendheid van de schuldeiser. — Schuldverdering later door het gerecht gegrond verklaard. — Persoonlijke aansprakelijkheid van vereffenaar. — Schadevergoeding door met eigen penningen het bedrag te betalen dat de schuldeiser normaal uit de vereffening had moeten bekomen.

Wanneer vaststaat dat de vereffenaar van een vennootschap, ten tijde van de vereffening, het bestaande van een in zichzelf betwistbare schuldverdering, dan begaat hij een fout door zulke vordering eigenmachtig te verwerpen, zonder aan de titularis de gelegenheid te geven zijn aanspraken te verdedigen, en de likwidatie achter diens rug door te drijven en te voltooien.

Ind'en (in casu) een latere gerechtelijke beslissing (te recht of ten onrechte) die schuldverdering geldig en gegrond verklaart, zodat in rechte komt vast te staan dat de vennootschap dit bedrag verschuldigd was aan de titularis, dan dient de vereffenaar aansprakelijk gesteld voor de nadelen welke de titularis ondervindt door de onmogelijkheid of grote moeilijkheden om zijn vordering nog te kunnen verzilveren.

De passende schadevergoeding zal hierin bestaan dat de vereffenaar, met eigen penningen, het bedrag zal moeten betalen dat de schuldeiser uit een normale vereffening zou ontvangen hebben. Later kan de vereffenaar, indien hij zulks wenst, zelf het door zijn fout «te veel betaalde» invorderen van de andere schuldeisers welke méér zouden ontvangen hebben dan hun thans blijkt toe te komen.

Dame C. t/ V.C.

Aangezien de hoofdeis strekt tot veroordeling van verweerder om, op grond van de artikelen 1382 burg. wetb. en 186 van de samengeschatte wetten op de handelsvennootschappen, ten provisionele titel aan aanlegster te betalen de som van 124.052 fr., zulks als schadevergoeding wegens fouten door verweerder op hoofdeis gepleegd in zijn hoedanigheid van vereffenaar van de vennootschap bij wijze van eenvoudige geldschieting «A. C. en Cie»;

Aangezien verweerder op hoofdeis besluit tot de onontvankelijkheid, minstens tot de ongegrondheid van de hoofdvordering, en op zijn beurt een tegeneis instelt, wegens tergend en roekeloos geding, strekkend tot veroordeling van aanlegster op hoofdeis tot het betalen van tienduizend frank schadevergoeding;

Aangezien, vermits de hiernavolgende motieven alle betrekking hebben op de hoofdvordering, en de tegeneis op het einde afzonderlijk zal besproken worden, partijen bondigheidshalve zullen betiteld worden als aanlegster en als verweerder;

Aangezien opvalt dat verweerder onmiddellijk ten gronde besluit zonder enig middel van onontvankelijkheid te doen gelden en dat zich evenmin enig middel van ambtswege opdringt;

1) Hoofdeis.

Retroakten van de zaak.

Aangezien de vaststaande retroakten als volgt kunnen samengevat worden:

Aangezien niet betwist wordt dat aanlegster, toenmaals bijgestaan door haar echtgenoot, wijlen M. L., in de loop van 1945-1946 zekere geldsommen ter beschikking stelde van A. C. voor de oprichting en uithating door deze laatste van een coiffeurssalon aan de Keyserlei te Antwerpen;

Dat op 1 april 1946 een vennootschap bij wijze van eenvoudige geldschieting opgericht werd waarin aanlegster, als stille vennote, een bedrag van 20.000 fr. inbracht luidens de stichtingsakte;

Dat zij, luidens onderhandse schuldbekentenis van dd. 1-8 april 1946 ook nog 250.000 fr. leende;

Dat de vennootschap in vereffening gesteld werd bij akte van 22 maart 1947, met terugwerkende kracht van 5 oktober 1946 af, en dat verweerder als vereffenaar aangesteld werd;

Dat, alhoewel de echtelingen (schuldeisers) reeds in april 1947 contact met verweerder gezocht hadden en er tussen partijen briefwisseling gevoerd werd in verband met hoger bedoelde pecuniaire aangelegenheden, de vereffening verder door verweerder door-

gedreven werd zonder dat de echtelingen M. er nog iets van vernamen;

Aangezien aanlegster op 22 oktober 1954 vonnis bekam van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen tegen de commanditaire vennootschap «A.C.» in vereffening, vertegenwoordigd door verweerder, vonnis waardoor de vennootschap veroordeeld werd om hoofdens lening aan aanlegster te betalen, ten provisionele titel, de som van 100.000 fr.; dat dit vonnis na bevestiging door het Hof van Beroep in kracht van gewijsde is getreden;

Dat enkele dagen na de uitspraak in eerste aanleg, verweerder op verzoek van de raadsman van aanlegster een situatie van de vereffening overmaakte waarin valselijk beweerd werd dat de handelszaak van de vennootschap verkocht was voor 100.000 fr. dan wanneer dit in werkelijkheid voor 350.000 fr. was geschied, en dat verweerder later uit dien hoofde veroordeeld werd door de Correctionele Rechtbank alhier, bij vonnis van de 9e Kamer dd. 31 oktober 1955, insgelijks bevestigd door het Hof van Beroep en in kracht van gewijsde getreden; dat door voormelde beslissing verweerder verwezen werd om aan aanlegster die als burgerlijke partij verscheen, één frank schadevergoeding ten provisionele titel te betalen;

Aangezien aanlegster, na aldus een titel bekomen te hebben tegen de vennootschap in vereffening, en na verweerder aangesproken te hebben in correctioneel, thans de nadelen die zij tijdens de vereffening van voormelde vennootschap beweert geleden te hebben door de fout van verweerder tegen deze laatste wil verhalen;

Huidige standpunten van partijen.

Aangezien aanlegster aan verweerder verwijt, bij de vereffening van de vennootschap bij wijze van eenvoudige geldschieting «A. C. en Cie» geen rekening te hebben gehouden met haar schuldvordering, luidens voormelde akte van 1-8 april 1946; dat zij, op grond van het gezag van gewijsde van de definitieve eindbeslissingen ter zake geveld, voorhoudt dat het voortaan vaststaat dat zij 250.000 fr. van de vennootschap te vorderen heeft, ten titel van lening, en dat even onbetwistbaar vaststaat dat verweerder ten haren opzichte niet alleen een fout maar zelfs bedrog heeft gepleegd, waarvan hij het nadeel thans behoort te herstellen, door met eigen penningen de vordering van aanlegster te voldoen;

Aangezien verweerder het vonnis van de Rechtbank van Koophandel niet bindend acht ten zijnen opzichte en dat hij dan ook de strekking, de juridische draagwijdte en zelfs de rechtzinnigheid van de onderhante akte van 1-8 april 1946 opnieuw ter sprake brengt en, in substantie, betoogt dat geheel het bedrag dat door de echtelingen ter beschikking gesteld werd niet als lening aan de vennootschap mag aangezien worden, maar hoogstens als een inbreng of zelfs als een reeds verbruikte lening aan A. C. persoonlijk;

Aangezien hij verder, voor zover deze stelling niet zou gevolgd worden, zijn persoonlijke aansprakelijkheid als vereffenaar betwist om reden dat hij het bestaan van aanleggers vordering niet tijdig zou gekend hebben, vermits deze niet als zodanig uit de boekhouding bleek en zij pas door de consoorten fromeel opgeëist werd nadat de vereffening reeds voltrokken was;

Aangezien de huidige vordering, gesteund op artikel 1382 B.W., aanleiding geeft tot het stellen en beantwoorden van de twee volgende vragen: 1° heeft

verweerder een schadeverwekkende fout begaan, voor wier gevolgen hij persoonlijk dient in te staan, en 2° bestaat er eisbare schade en ten belope van welk bedrag?

1. Nopens de fout en de aansprakelijkheid van verweerder.

Aangezien terstond dient opgemerkt dat hier niet de fout bedoeld wordt welke verweerder beging door achteraf een valse situatie op te stellen, maar wel de initiale fout bestaande in het niet normaal in acht nemen van aanlegsters schuldvordering ten tijde van de likwidatie;

Aangezien verweerder thans niet meer uitdrukkelijk beweert en trouwens niet volhouden kan dat hij, ten tijde van de vereffening, geen kennis zou gehad hebben van het bestaan van de schuldbekentenis dd. 1-8 april 1946; dat in de boekhouding van de vennootschap in elk geval een post voorkwam van 80.000 fr. ten voordele van aanlegster, terwijl uit de brieven van wijlen dhr M. blijkt dat deze ten gepasten tijde contact zocht met de vereffenaar ten einde bedoelde vorderingen ter sprake te brengen;

Aangezien verweerder weliswaar, zoals hij in zijn besluiten doet gelden, allerlei redenen kan gehad hebben om aan de gegrondheid dezer vorderingen te twifelen; dat hij misschien zelfs overtuigd was van hun ongegrondheid; maar dat zulks hem nog niet toeliet zulke belangrijke schuldvordering eenvoudig ter zijde te schuiven zonder enig tegensprekelijk onderzoek, noch zelfs bericht;

Dat van een vereffenaar inderdaad niet kan aanvaard worden dat hij een mogelijke schuldeiser, die duidelijk het inzicht te kennen gaf om zijn vordering te doen gelden, om de tuin leidt door hem niets mede te delen en intussen het beschikbaar actief eigenmachtig tussen anderen te verdelen, om uiteindelijk, wanneer hem uitleg gevraagd wordt, lakoniek te zeggen dat alles vereffend en uitgedeeld is;

Aangezien verweerder ook niet aan aanlegster verwijten kan dat zij de zaak niet vroeger ahangig maakte bij de Rechtbank, vermits zij klaarblijkelijk gewacht heeft totdat de vereffenaar zijn zienswijze aangaande haar vordering bekend zou maken, hetgeen hij echter verwaarloosde te doen, terwijl hij aanlegster intussen voor een voldongen feit plaatste;

Dat indien de betwisting ten gepaste tijde door één van de partijen voor de rechtbank ware gebracht geworden, verweerder toen reeds zou ondervonden hebben dat de zienswijze van de rechtbanken niet noodzakelijk met de zijne overeenkwam, zoals achteraf gebleken is uit de gevelde uitspraken;

Aangezien het dus vaststaat dat verweerder, als vereffenaar, op onaanvaardbare en lichtzinnige wijze te werk is gegaan en dat het zelfs niet uitgesloten is dat hij te kwader trouw handelde, met de bedoeling een ander schuldeiser te bevoordelen (uit de bundels valt momenteel inderdaad niet op te maken wie iets ontvangen heeft, en b.v. ook niet of C. soms iets ontving);

Aangezien verweerder persoonlijk aansprakelijk dient gesteld voor de gevolgen van deze fout, te weten de vertraging en de onmogelijkheid voor aanlegster haar schuldvordering nog op normale wijze te verzilveren; dat het in geen geval zou opgaan haar (die niets afweet van het verloop en de bijzonderheden van de vereffening) op te leggen zich eerst tegen de reeds uitbetaalde schuldeisers te keren;

Dat indien ter zake iemand tot «repetitio» gehouden is het voorzeker verweerder zelf is, en dit nadat hij aanlegster schadeloos zal gesteld hebben voor het nadeel dat zij door zijn fout onderging;

2. Wat betreft de schade.

Aangezien het vonnis van de Rechtbank van Koophandel dd. 22 oktober 1954, bevestigd in beroep, weliswaar geen rechtstreeks gezag van gewijsde heeft ten opzichte van huidige zaak, vermits de oorzaak van de vordering en de hoedanigheid waarin één der partijen verschijnt verschillend is;

Aangezien dit evenwel weinig belang heeft vermits tussen aanlegster en de vennootschap vaststaat dat eerstgenoemde een schuldvordering hoofdens lening tegen de vennootschap «A. C. en C^o» bezit en dat verweerder haar op grond van artikel 1382 hoeft schadeloos te stellen voor zijn fout om, als vereffenaar van voormelde vennootschap, deze schuldvordering over het hoofd gezien te hebben;

Aangezien hiermede echter niet alle moeilijkheden opgelost zijn;

Aangezien het vorig geding er uitsluitend toe strekte uit te maken of de 250.000 fr. door C. persoonlijk dan wel door de vennootschap verschuldigd waren, en dat zowel het vonnis van de Rechtbank van Koophandel als het arrest van het Hof het tweede lid van het alternatief voor bewezen hebben verklaard; dat het vonnis van eerste aanleg in zijn beschikkend gedeelte gewag maakt van een «lening» zodat mag aangenomen worden dat ook het juridisch karakter van de schuldvordering vaststaat;

Dat echter nopens het tijdstip en de modaliteiten van eisbaarheid niets beslist werd om de eenvoudige reden dat deze kwestie ook niet in de besluiten van partijen aangeraakt werd; dat zodus nog altijd de vraag open blijft wat er juist dient verstaan door de woorden «Cette somme sera remboursable... en même temps et dans les mêmes conditions que la commandite»;

Aangezien partijen voor de Rechtbank van Koophandel zouden kunnen terugkeren ten einde nu ook dit twistpunt te horen beslechten, maar dat de Rechtbank van Eerste Aanleg, krachtens de volheid harer bevoegdheid, dit twistpunt moet beslechten nu partijen daaromtrent besluiten en de onbevoegdheid dezer Rechtbank niet opwerpen;

Aangezien het arrest van beroep dd. 16 mei 1956 weliswaar hogerbedoelde zin uit de schuldbekentenis aangehaald heeft, doch alleen om er uit te besluiten dat de 250.000 fr. blijkbaar gekoppeld werden aan de «commandite» en derhalve verschuldigd waren door de vennootschap;

Aangezien dezelfde zin, beschouwd onder het oogpunt van de modaliteiten van eisbaarheid, twee betekenissen kan hebben: 1° ofwel dat de 250.000 fr. (die dan een zwarte lening met reeds grotendeels verloren geld zou uitmaken) volstrekt gelijkgesteld wordt het kapitaal (la commandite) en dus slechts eisbaar zou zijn na uitbetaling van de schuldvorderingen van derden; 2° ofwel dat hierdoor eenvoudig gezinspeeld wordt op de artikelen 7 en 11 van de stichtingsakte, betrekking hebbend op de duur van de vennootschap, de voorwaarden van opzegging en terugbetaling enz.

Aangezien de bundels niet toelaten met volstrekte zekerheid uit te maken wat partijen juist bedoeld hebben;

Dat de rechtbank dan ook die uitleg moet verkiezen welke het minst afwijkt van het «quod plerum-

que fit», t.t.z. de tweede veronderstelling; dat immers, indien aanlegster de eisbaarheid harer vordering op een volstrekt uitzonderlijke wijze had willen beperken, zulks vermoedelijk duidelijker ware uitgedrukt geweest;

Dat aanlegster dan ook met de gewone chirografaire schuldeisers dient gelijkgesteld;

Aangezien de rechtbank, tenslotte ook niet bij machte is thans het bedrag van de schade te bepalen;

Dat het immers niet volstaat te weten dat aanlegster «theoretisch» recht heeft op 250.000 fr., bij uitvoerbare titel bekrachtigd ten belope van 100.000 fr. provisioneel;

Dat alles integendeel afhangt van het aktief dat ter beschikking van de chirografaire schuldeisers is geweest en van de omvang hunner respectievelijke vorderingen, gegevens waaromtrent de bundels niets onthullen en de «situatie dd. 5 november 1954», opgesteld door verweerder, ook geen klaarheid brengt;

Dat verweerder in geen geval méér moet betalen dan hetgeen aanlegster uit een normale vereffening zou bekomen hebben, onder voorbehoud van gebeurlijke schadevergoeding voortspruitend uit andere oorzaken;

Dat zich dan ook een onderzoeksmaatregel opdringt;

II. Tegeneis.

Aangezien uit het voorgaande voortspruit dat de tegeneis, alhoewel ontvankelijk zijnde, alle grond mist;

Om deze redenen,

De rechtbank, tegensprekelijk recht doende, na beraad... alle andere besluiten verwerpend;

Ontvangt de hoofdvordering en er gedeeltelijk recht op doende ten gronde, zegt voor recht dat verweerder gehouden is de schade te vergoeden voortspruitend uit de miskenning door hem, als vereffenaar, van de schuldvordering van 250.000 fr. hoofdens lening, welke aanlegster bezit tegenover de vennootschap bij wijze van eenvoudige geldschieting «A. C. en Cie» te Antwerpen, in vereffening, en krachtens dewelke zij onder de gewone chirografaire schuldeisers had moeten opgenomen worden;

Verklaart de tegeneis ontvankelijk doch ongegrond; wijst verweerder, aanlegger op tegeneis er van af, en veroordeelt hem tot de kosten ervan;

En alvorens verder recht te doen op de hoofdeis, wat het bedrag van de schadevergoeding betreft, zegt dat er zal overgegaan worden tot een deskundig onderzoek (gewone formule...) met opdracht de verrichtingen en gegevens van de gebeurde vereffening te controleren en te zeggen welk bedrag aan aanlegster had moeten uitgekeerd worden bij een normale vereffening van hoger bedoelde vennootschap, indien rekening ware gehouden met de schuldvordering van aanlegster zoals zij thans in rechte vaststaat.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

1e Kamer — 8 mei 1958.

Voorzitter : M. De Necker.

Rechters : MM. Moerenhout en De Buck.

Advocaten : Mrs Gits, Degryse en Ginion.

Modellen en tekeningen. — Namakingen. — Acties deswege. — Vereisten voor de wettelijke bescherming.

Bij K.B. nr 91 van 29 januari 1935 is de toepasselijkheid van de auteurswet van 22 maart 1886 uitgebreid tot alle nijverheidstekeningen en modellen, ongeacht hun kunstwaarde.

De namaking kan aanleiding geven zowel tot een strafvordering krachtens de artikelen 22 e.v. van de auteurswet, indien kwade trouw aanwezig is, als tot een burgerlijke vordering, waarvoor de aanwezigheid van kwade trouw niet wordt vereist krachtens de artikelen 29 e.v. van de auteurswet.

De benadeelde rechthebbende kan ook schadevergoeding vorderen krachtens de artikelen 1382 en 1383 B.W. wegens ongeoorloofde of oneerlijke mededinging doch alleen in zover bestanddelen aanwezig zijn, die de ongeoorloofde mededinging kenmerken.

Beide burgerlijke vorderingen kunnen bij één en dezelfde dagvaarding worden ingesteld.

Om in aanmerking te komen voor de wettelijke bescherming moet het model of de tekening aan bepaalde voorwaarden voldoen als b.v. van oorspronkelijkheid en nieuwheid.

Er bestaat namaking zelfs bij afwezigheid van slaafse nabootsing, wanneer verwarring tussen twee modellen of tekeningen, waarvan één wettelijk beschermd is, mogelijk is voor een normaal aandachtig mens.

P.V.B.A. Kortrijkse Zilversmederij t/ P.V.B.A. Theobert en de P.V.B.A. Theobert Zilversmederij t/ N.V. Métaux et Dérivés.

Overwegende dat de vordering, ingeleid bij geboekt exploit van deurwaarder Silvain Wallyn, te Kortrijk, in datum van 16 februari 1957, strekt : 1° tot het horen zeggen voor recht, dat verweerster Theobert, zich schuldig heeft gemaakt aan : a) namaking van bepaalde « oortjes » waarvan het model eigendom is van eiseres ; b) oneerlijke mededinging, door het op de markt brengen van soortgelijke nagemaakte « oortjes » ; 2° tot het horen verbieden aan verweerster hoe dan ook, nog gebruik te maken van het model en tot de veroordeling, de vervaardiging, de verwerking, de benutting, de verkoop, het aanbieden en verhandelen, stop te zetten ; 3° tot de veroordeling de aangeslagen nagemaakte voorwerpen en de tot vervaardiging bestemde werktuigen, te vernietigen ; 4° tot de veroordeling aan eiseres te betalen, ten titel van schadevergoeding, een totaal bedrag van 250.000 frank, zijnde : a) wegens winstverlies : 100.000 frank ; b) wegens verlies van het aandeel der vaste kosten : 50.000 frank ; c) wegens andere berokkende materiële schade : 100.000 frank ; 5° tot het horen zeggen voor recht dat eiseres gemachtigd is het tussen te komen vonnis te publiceren, onder titel : « Gerechtelijk herstel », in grote drukletters, in drie dagbladen, naar keuze van eiseres en op kosten van de verweerster, invorderbaar op enkel vertoon der facturen van de drukker of de uitgevers van deze dagbladen ;

Overwegende dat verweerster, P.V.B.A. Théobert,

de N.V. Métaux et Dérivés heeft gedagvaard, in gedwongen tussenkomst, ten einde gevrijwaard te worden voor de gevolgen van een gebeurlijke veroordeling, in het geding tegen verweerster Théobert ingeleid door de P.V.B.A. Kortrijkse Zilversmederij ;

I. IN FEITE :

Overwegende dat eiseres allerlei zilverwerk vervaardigt en verkoopt ;

Dat zij voor de behoeften van deze bedrijvigheid modellen en tekeningen ontwerpt, volgens dewelke zij zilver of verzilverde artikelen vervaardigt ;

Dat zij beweert in oktober 1952, een nieuw en karakteristiek oortje ontworpen te hebben, dat zij gebruikt in het vervaardigen van filters, théglazen, kinderkroesjes, enz. ;

Dat zij door de N.V. Allimétal te Brussel, volgens dit model, op 8 oktober 1952, 100 kgr. profielstaven deed vervaardigen, op voorwaarde dat aan eiseres de exclusiviteit van dit profiel, gemaakt volgens haar model, zou gegeven en gewaarborgd worden ;

Overwegende dat de N.V. Allimétal, op 10 oktober 1952, de bestelling op die voorwaarden aanvaardde ;

Dat de zustervenootschap van Allimétal, de P.V.B.A. Guy Geisler, op 22 oktober 1952 nog een bevestiging van de bestelling n° 4398 gaf, met zelfde waarborg van exclusiviteit ;

Overwegende dat een eerste levering van 110 kgr. profielstaven, volgens het model van eiseres, gedaan werd op 27 oktober 1952, door Allimétal en uit deze profielstaven, in de werkhuizen van eiseres oortjes gezaagd werden, die, na verzilvering, aan filters en théglazen werden gelast ;

Dat deze artikelen voorkomen op de prijslijst van eiseres, ingaande met 1 maart 1953, en voorts opgenomen werden in de catalogen van 1 augustus 1953, 1 maart 1954, oktober 1954 en oktober 1955 ;

Overwegende dat eiseres rond 1955, gewaar werd dat verweerster, P.V.B.A. Théobert, in de handel voorwerpen in omloop bracht, voorzien van een gelijkaardig oortje als dit gemaakt volgens haar model, waarvan zij zich de exclusiviteit voorbehouden had ;

Dat eiseres op 12 oktober 1956, haar tekening neerlegde ter griffie van de Werkrechtersraad, en bij bevelschrift dd. 28 januari 1957, van de Voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk, machtiging bekwam om beschrijvend beslag te laten leggen bij verweerster, P.V.B.A. Théobert ;

II. IN RECHTE :**A. Principes :**

Overwegende dat voor de besluitwet van 29 januari 1935, de tekeningen en modellen, beschermd waren, ofwel door de Wet van 22 maart 1886, op het auteursrecht, indien zij een kunstwaarde vertoonden, ofwel door de wet van 18 maart 1884 en het K.B. van 10 december 1884, met betrek op de nijverheidstekeningen en modellen, wanneer zij zonder kunstwaarde waren ;

Dat in zekere gevallen, beide wetgevingen konden toepasselijk zijn ;

Overwegende dat om de moeilijkheden uit te schakelen, spruitende uit de toepasselijkheid dezer onderscheiden rechtsstatuten, bij besluitwet van 29 maart 1886, op het auteursrecht, tot alle nijverheidstekeningen en modellen, werd uitgebreid, onachtgenomen hun kunstwaarde ;

Dat de verplichte neerlegging ter griffie van de Werkrechtersraad, werd afgeschaft, maar dat een zuiver facultatieve neerlegging, onder zelfde vormen, behouden bleef, ten einde het vaststellen der vroeger-

heid gemakkelijker toe te laten, en zonder iets te wijzigen aan het zuiver declaratief karakter der depa-nering ;

Overwegende dat, naar luid van deze Besluitwet beschouwd worden als modellen en tekeningen, vatbaar voor bescherming, op grond van de wetgeving op het auteursrecht : « alle schikkingen van lijnen, van » figuren, van kleuren, of van plastische vormen, ge- » tekend, aangebracht, gegraveerd, gebeeldhouwd, ge- » dreven, gegoten, gewezen, geborduurd, enz. welke » voor doel hebben aan een produkt een nieuw voor- » komen, of een eigenaardige vorm te geven » ;

Overwegende dat krachtens artikel 2 K.B. 29 januari 1935, zulkdanige tekeningen vanaf hun schepping, vijf- tig jaar van de wettelijke bescherming genieten ;

Dat inderdaad de namaking aanleiding geven kan, zowel tot een strafvordering, op grond van artikel 22 en volgende van de wet van 22 maart 1886, indien er kwade trouw aanwezig is (Coppieters de Gibson, Des- sins et modèles industriels, n° 97 ; Poirier, Droit d'auteur, n° 585 ; Nouvelles, Dr. Intellectuels, T. I, bl. 450) dan tot een burgerlijke vordering, voor de- welke de aanwezigheid van de kwade trouw niet wordt vereist (Verbr., 27 mei 1935, J.T. 1935, bl. 3417) ;

Overwegende dat deze burgerlijke vordering haar rechtsgrond heeft in artikel 29 en volgende, van de wet van 22 maart 1886 ;

Overwegende dat daarenboven op burgerlijk gebied, de wetgever in artikel 29 van de wet van 22 maart 1886, zekere bijzondere schikkingen heeft genomen, in het voordeel van de titularis van het auteursrecht, als- mede hij bepaalde regelen van procesrecht vastgesteld heeft (Nouvelles, Dr. Intell., T. II, bl. 963 ; Poirier, Droits d'auteur, bl. 965) ;

Overwegende dat, boven de schadevergoeding op grond van artikel 29 en volgende, van de wet van 22 maart 1886, wegens de namaking, aan benadeelde titularis van het auteursrecht, nog een andere vergoe- ding kan toegekend worden, op grond van artikelen 1382 en 1383 B.W. wegens ongeoorloofde of oneerlijke mededinging, maar enkel in zover enkele andere be- standdelen aanwezig zijn, dan diegene welke de zuivere namaking uitmaken, en die de ongeoorloofde mede- dinging kenschetsen (Anspach et Coppieters, Dessins et modèles, bl. 54 ; Nouvelles, Dr. Intell., T. I, bl. 449 ; T. II, bl. 953 ; Coppieters, Concurrence déloyable, bl. 561) ;

Dat dit het geval zijn zal, indien de namaker, de na- gemaakte tekening gebruikt tot het vervaardigen van minderwaardige produkten, of nagemaakte produkten, te koop aanbiedt aan een mindere prijs (Anspach et Coppieters, Dessins et modèles, n° 50 et 51 ; Nouvelles, Dr. Intell., T. I, bl. 561 ; Beroep Brussel, 28 januari 1895, P.P. 1895, bl. 707) ;

Overwegende dat beide burgerlijke vorderingen ter- zelfdertijd en door dezelfde dagvaarding kunnen uit- geoefend worden ;

Overwegende dat het model of tekening, om vat- baar te zijn voor de wettelijke bescherming, zekere voorwaarden moeten vervullen en namelijk, een karak- ter van eigenaardigheid (originalité) en van nieuwig- heid (nouveau) moeten vertonen ;

Overwegende dat de eigenaardigheid hierin bestaat, dat de gedachtenassociatie, die aanleiding gaf tot de schepping van de tekening of model, eigen moet zijn aan de auteur, en dus iets persoonlijks moet dragen, alhoewel de zuivere conceptie, onafhankelijk van alle verwezenlijking, niet vatbaar is voor wettelijke be- scherming (Nouvelles, Dr. Intell., T. II, bl. 833 ; Poirier, Droit d'auteur, bl. 883 ; Beroep Brussel, 5 mei 1950 ; J.T. 1951, met aantekening Smolders) ;

Dat dus een opvatting of intellectuele voorstelling, die in eenieders gedacht moet opdringen, niet vatbaar is voor bescherming, alhoewel zij vroeger nog nooit verwezenlijkt werd, juist omdat het in eenieders bereik was over te gaan tot de verwezenlijking ervan (Beroep Brussel, 5 mei 1950, J.T. 1951, bl. 55) ;

Overwegende dat de Rechter ten gronde, hierover oordeelt op soevereine wijze, volgens eigen begrip ;

Overwegende dat de nieuwigheid (nouveau) hierin bestaat, dat het model of tekening een tot dan nog onbestaand voorkomen vertonen moet, waardoor het verschillend is van vroegere verwezenlijkingen, hetgeen de vroegerheid (antériorité) noodzakelijk veronderstelt tegenover andere tekeningen of modellen (Nouvelles, Dr. Intell., T. I, bl. 833) ;

Overwegende echter, dat deze nieuwigheid niet vol- komen volstrekt moet zijn (Rép. Pr. Dr. Belge, T. III, v° Dessins et modèles, bl. 700) ;

Dat inderdaad iedere nieuwe en oorspronkelijke com- binatie van reeds gekende elementen of bestanddelen, toebehorende tot het openbaar domein, vatbaar is voor bescherming, van het ogenblik af dat haar geheel een nieuw voorkomen vertoont, een nieuwe indruk geeft, zodat een nieuw effect bereikt wordt, dat aanspraak kan maken op voldoende oorspronkelijkheid, om van vroegere verwezenlijkingen kunnen gescheiden te wor- den (Rép. Pr. Dr. Belge, T. III, v° Dessins et Modèles, bl. 700 ; Verbr. 27 mei 1935, J.T. 1935, bl. 3417) ;

Dat deze verschillende bestanddelen dus niet elk afzonderlijk, maar in hun geheel, moeten worden be- schouwd, om de nieuwigheid der combinatie te beoor- delen (Beroep Brussel, 26 juni 1953 ; Ing. conseil, bl. 182) ;

Overwegende dat er namaking bestaat, zelfs bij af- wezigheid van slaafse nabootsing, van dan af dat de vergissing mogelijk wordt, tussen twee modellen of tekeningen, waarvan één wettelijk beschermd is ;

Dat om erover te oordelen, de rechter moet nagaan of tussen beide verwarring mogelijk is, voor een normaal aandachtig mens, handelend in zijn gewone levenstrant ;

Overwegende dat de oorspronkelijkheid in feite dient beoordeeld te worden ;

Overwegende dat, om de vroegerheid van de teke- ning of model te beoordelen, de Rechter zich moet plaatsen, ten dage van de creatie of schepping der be- twistte tekening ;

Overwegende dat diegene die zich beroept op de pri- vatieve eigendom van een model of tekening, de vroe- gerheid ervan moet bewijzen, dit is, de dagtekening der creatie ervan moet vaststellen, en zijn tegenstrever dan op zijn beurt het voorafbestaan van een gelijk- aardige creatie zal moeten bewijzen ;

Dat eiseres inderdaad de eerbiediging van haar rech- ten vanwege derden vordert en dus bestaan en omvang ervan tegenover hen moet bewijzen ;

Overwegende dat de dagtekening van de schepping van een model of tekening, door alle rechtsmiddelen mag geleverd worden, daar dit een zuiver stoffelijk feit daarstelt ;

Dat de vaststelling ervan een feitelijke vraag is die op soevereine wijze door de rechter ten gronde beoor- deeld wordt ;

B. Toepassing :

1° Betreft de hoofdeis, P.V.B.A. Kortrijkse Zilveresme- derij tegen P.V.B.A. Théobert :

Overwegende dat de hoofdeis gegrond is, volgens de dagvaarding, zowel op de namaking, als op de oneer-

lijke mededinging, zonder dat er evenwel een precies onderscheid wordt gemaakt tussen de daden, als daden van namaking beschouwd en deze aangezien als daden van ongeoorloofde mededinging ;

Overwegende dat verweerster beweert : 1° dat eiseres de tekening van het oortje, in betwisting, niet zelf heeft uitgedacht en gekreëerd ; 2° dat, moest eiseres deze tekeningen uitgedacht hebben, deze geen aanleiding kunnen geven tot privaatieve eigendom, wettelijk beschermd, bij gemis : a) aan oorspronkelijkheid of eigenaardigheid ; b) aan nieuwigheid, daar zulkdanige oortjes volgens gelijkaardige tekeningen, reeds voorheen te vinden waren in de zilversmederijen ;

Dat, bij tegeneis, wegens roekeloos en tergend gedrag, verweerster P.V.B.A. Théobert, van eiseres, Kortrijkse Zilversmederij, een schadevergoeding vordert van 200.000 frank ;

a) Aangaande de hoofdeis :

1. Betreft de creatie van de kwestige tekening of model :

Overwegende dat verweerster beweert dat de P.V.B.A. Kortrijkse Zilversmederij, zelfs niet de schets of tekening van de kwestige oortjes ontworpen heeft, maar zich vergenoegd heeft met het aankopen bij firma Guy Geisler, van profielstaven, dewelke deze laatste zelf kocht bij een Zwitserse firma, profielstaven waaruit eiseres de oortjes zaagde, om deze, na verzilvering, te lassen aan haar produkten ;

Dat verweerster op dezelfde wijze gehandeld heeft, en haar profielstaven kocht bij de N.V. Métaux et Dérivés, dewelke deze staven had laten vervaardigen in Duitsland ;

Dat hieruit blijkt dat eiseres de tekening of het model niet ontworpen of uitgedacht heeft ;

Overwegende dat, zoals gepreciseerd in de uiteenzetting van de beginselen ter zake, de wettelijke bescherming verworven wordt door diegene die een schikking van lijnen, van figuren, van kleuren, van plastische vormen, welke voor doel heeft aan een produkt een nieuw voorkomen of een eigenaardige vorm te geven, ontwerpt, op voorwaarde dat deze schepping verwezenlijkt of gematerialiseerd worde ;

Overwegende dat zo de stoffelijke reproductie van de tekening of het model, in een bepaalde grondstof, een voorwaarde is van de wettelijke bescherming, deze echter enkel gaat tot diegene die de intellectuele voorstelling van de tekening heeft gehad ;

Overwegende dus dat het enkel feit dat een Zwitserse firma, een profielstaaf, volgens betwiste tekening, zou vervaardigd en verkocht hebben, aan eiseres, niet van aard is deze te beroven van de wettelijke bescherming, indien het model of de tekening door eiseres ontworpen werd ;

Overwegende dat op 8 oktober 1952, eiseres aan de S.A. Allimétal, te Brussel, onder aangetekende omslag, een schets (profiel) stuurde en ervan 100 kgr. bestelde, te leveren in de tweede helft van november « à condition que vous nous donniez l'exclusivité du dit profil » ;

Dat volgens eiseres, de tekening van dit oortje uitgedacht werd door haar zaakvoerder, Omer Deschans, en, op grond van deze schets, door de meester-gast, André Bruneel een eerste staal van kwestig oortje in de werkhuizen van eiseres vervaardigd werd ;

Dat op 10 oktober 1952, Allimétal de bestelling « profil laiton suivant échantillon » aanvaardde, erbijvoegende « comme convenu, nous vous réservons l'exclusivité de ce profil pour la Belgique... » ;

Dat op 22 oktober 1952, de S.P.R.L. Guy Geisler, ge-

vestigd in hetzelfde adres als de S.A. Allimétal, de bestelling bevestigde van « 100 kgs. profil laiton n° 3272, en longueurs de fabrication, suivant votre échantillon... profil réservé suivant notre lettre du 10 courant », en twee schetsen bijgevoegd waren, ter goedkeuring en terugzending onder melding « bon pour exécution » ;

Dat op 23 oktober 1952, eiseres de schetsen terugzond, met haar akkoord ;

Dat op 27 oktober 1952, Allimétal aandrong, opdat eiseres een deel van de kosten van outillering ter vervaardiging van de profielstaven, volgens schets, zou dragen, « étant donné qu'il s'agit d'un profil réservé » ;

Dat op 28 oktober 1952, eiseres zich met het voorstel akkoord verklaarde, en op 25 februari 1953, volgens die gegevens de levering gefactureerd werd : « Note d'envoi n° 4398, 110 kgs. profil laiton suivant votre échantillon... » ;

Overwegende dat dus geen twijfel kan bestaan, dat op 8 oktober 1952, en reeds enige dagen vroeger, eiseres de schets van kwestige oortjes had ontworpen, en, volgens deze schets profielstaven liet vervaardigen, met voorbehoud van haar exclusief eigendomsrecht op de tekening ;

Dat vanaf 1 maart 1953, op de prijslijst van eiseres, de filters, voorkomen met of zonder stijloor, met een verschil in prijs van 20 frank per stuk, en vanaf 1954, de filters met gewone oor maar geleverd worden op aanvraag ;

Overwegende dus dat eiseres bewijst, door stukken gevoegd bij haar bundel, dat zij vanaf begin oktober 1952, de schets en tekening van een oortje voor filters en dergelijke waren, had ontworpen en deze intellectuele voorstelling in de stof verwezenlijkt werd, kort na die datum ;

Overwegende dat, zoals hoger uiteengezet, eens dat eiseres de datum van de beweerdde creatie bewezen heeft, het aan de tegenstellers toekomt het door eiseres gevorderd beschermd exclusief recht op die creatie, te doen vallen ;

b) Betreft de voorwaarden van het gevorderd uitsluitend recht van eiseres :

A. Aangaande de oorspronkelijkheid of eigenaardigheid :

Overwegende dat verweerster beweert dat de oortjes absoluut geen origineel karakter vertonen, zodat de tekening ervan in de gedachte van ieder geschoold vakman moest komen, zonder de minste creatieve inspanning aan de dag te moeten leggen ;

Overwegende dat dit onjuist is ;

Overwegende dat de schets of tekening geen zuiver kunstkarakter moet hebben, maar dat het volstaat dat het een bepaalde schikking vertoont, waardoor aan een produkt een nieuw voorkomen of een eigen vorm gegeven wordt (K.B. 29 januari 1935) ;

Overwegende dat ten deze kwestige oortjes bestaan uit een kromheid of courbure, met, in het derde deel naar onder, een uitsprong, waar de vinger zich vasthechten kan, om het filteroor vast te houden ;

Dat deze vorm, wel afwijkend is van de gewone vorm der filteroren, een nieuwe schikking vertoont en aan het produkt een nieuw voorkomen geeft ;

Dat zulke vorm, niet zodanig banaal is, dat zij zich omzeggens van zelf aan de gedachte opdringt, en de opvatting ervan wel een scheppende intellectuele inspanning heeft vereist ;

Overwegende dat dus wel de eigenaardigheid ter zake aanwezig is ;

B. Aangaande de nieuwigheid :

Overwegende dat verweerster beweert dat de door eiseres, als haar eigen zijnde, gevorderde schets of tekening, aan nieuwigheid ontbreekt, en dus niet vatbaar is voor privaat eigendom en wettelijke bescherming ;

Dat inderdaad kwestig model, reeds vóór 1952, overal zou te vinden geweest zijn in de handel ;

Overwegende dat verweerster, die een vroegerheid inroept, om het beweerd uitsluitend recht van eiseres op een tekening, waarvan de datum van beweerde schepping of creatie, door eiseres bewezen is geweest, op zijn beurt het bewijs moet leveren van de datum der door haar tegengeworpen tekening met deze, waarvoor eiseres de wettelijke bescherming vordert ;

Dat verweerster dus preciese feiten moet aanhalen en staven door bewijzen ;

Dat ten deze verweerster geen enkel feit, dat van vóór oktober 1952 dagtekent, precies heeft bepaald, tenzij de beweerde publicatie van gelijkaardig model of tekening in een kataloog van de « Orfèvrerie Gallia » in 1934 ;

Overwegende dat de modellen en tekeningen, weergegeven in het kataloog van de Orfèvrerie Gallia 1934, onder nummers 5726, 5727 en 5728, waarop verweerster zich beroept, bij het eerste zicht grondig verschillen van de schets van eiseres ;

Dat in deze modellen van de Orfèvrerie Gallia, de kromme of gebogen lijn van het oortje, ononderbroken van boven naar beneden gaat, terwijl in het model van eiseres, de kromheid of courbure van het oortje, op de twee derden van zijn lengte van boven naar onder, onderbroken is door een volute of krul, die niet enkel als sieraad dient, maar waarop de vinger greep heeft om de filter vaster te houden ;

Dat weliswaar in de kataloog van de S.A. Fonderie Boillat, van 1955, onder n° 3272, een gelijkend oortje opgenomen wordt ;

Overwegende echter dat dit geen vroegerheid ten voordele van verweerster bewijst, daar deze catalogoog dagtekent van 1955, zijnde na oktober 1952 ;

Overwegende dat de S.A. Allimétal, op 2 april 1958, aan eiseres ten andere schrijft : « Nous vous confirmons que nous avons l'exclusivité de vente des produits fabriqués par la Fonderie Boillat S.A. pour la Belgique et que nous n'avons jamais vendu de profil en question à d'autres firmes que la vôtre » ;

« Vous nous avez fait parvenir le 8 octobre 1952 une esquisse de ce profil et un modèle, fait à la main, que nous avons transmis à nos usines, qui en ont réalisé l'outillage et qui l'ont fabriqué, à cette époque pour la première fois. Vous avez apporté votre quote-part dans ces frais d'outillage, et nous vous en avons réservé la vente à l'époque en Belgique... » ;

Overwegende dat uit dit alles blijkt dat verweerster, de nieuwigheid van het model en de tekening van eiseres, niet ten voldoende van recht, heeft ontzenuwd ;

2. Betreft de namaking :

Overwegende dat verweerster beweert dat er geen namaking ten deze aanwezig is, daar haar profiel gemaakt werd volgens grondig verschillende tekening ;

Overwegende opdat er namaking aanwezig zij, het niet vereist wordt dat een slaafse kopij van een model of tekening zou gemaakt worden ; dat het volstaat dat het nagemaakt model zulkdanige gelijkenissen met het origineel vertone, dat daardoor een gewoon attent en normaal mens, in de war zou gebracht worden, of vergissing zou kunnen ontstaan ;

Overwegende dat het voldoende blijkt uit het onder-

zoek van de bij de bundel gevoegde filters, met de oortjes voorzien, en van de oortjes, zoals deze van de profielstaven afgezaagd werden voor verzilvering, en van de schetsen gevoegd bij het beschrijvend beslag, dat beide modellen schreeuwend op elkander gelijken ;

Dat de kromming schijnbaar dezelfde is en in beide produkten van eiseres en van verweerster, de karakteristieke middenste krul te vinden is ;

Dat ontegensprekelijk een gewoon koper beide produkten moet en zal verwarren ;

Overwegende dat verweerster haar goede trouw inroept ;

Dat zij beweert zelf geen gelijkaardige tekening als deze van eiseres nagebootst te hebben, om vervolgens profielstaven naar dit nagebootst model te laten maken ;

Dat zij een hoeveelheid profielstaven rechtstreeks gekocht heeft bij de N.V. Métaux et Dérivés, dewelke zelf die staven schijnt gekocht te hebben van een Duitse firma ;

Overwegende dat deze uitleg schijnt met de waarheid te stroken, hetgeen de kwade trouw van verweerster uitsluit ;

Overwegende echter dat de burgerlijke vordering in schadevergoeding, gegrond op de namaking, het bestanddeel kwade trouw niet eist en de onvoorzichtigheid aan de grond van artikel 1383 B.W. volstaat, opdat de namaker of diegene die nagemaakte produkten in de handel brengt, zou gehouden zijn de schade, berokkend door dergelijke daad, te vergoeden ;

Overwegende dat een deskundig verslag geenszins nietig is, omdat de expert onjuiste conclusies trekt, of op bepaalde punten concludeert buiten de opdracht ;

Dat het beschrijvend beslag het appreciatievermogen van de Rechter vrijlaat en deze zich niet moet voegen maar het advies van deskundige ;

Dat ter zake, het vonnis voldoende steun vindt in de bescheiden van de bundel en de erbijgevoegde, niet betwiste, produkten ;

Overwegende dat eiseres geen enkele daad bewijst van afzonderlijke oneerlijke mededinging, afgescheiden van de verkoop van nagemaakte produkten ;

Overwegende dat dus principieel de vordering gegrond voorkomt, maar enkel wat de namaking van tekening en model betreft ;

3. Betreft de schade :

Overwegende dat verweerster niet besloten heeft aangaande de schade ;

Overwegende dat het bevelschrift, d. 28 januari 1957, eiseres machtigde bewarend beslag te leggen op de inkomsten, spruitend uit de daden van namaking en deurwaarders Wallyn en Kindt aanstelde om het beslag te leggen ;

Overwegende dat volgens proces-verbaal dd. 5 februari 1957, drie kisten met onderste en bovenste van filters, voorzien van het kwestig oor, in beslag genomen werden ;

Dat het verslag van de heer Tuypens, het getal geeft van filters in deze kisten bevat en van aangeslagen profielstaven ;

Dat uit het verslag blijkt dat verweerster slechts in totaal 315 meter van de kwestieuze profielen heeft aangekocht sinds 24 oktober 1955 ;

Dat volgens berekening van de expert zouden verkocht geweest zijn, voorzien van kwestig oortje : ongeveer 6.000 filters ; ongeveer 750 théglazen ; ongeveer 750 kinderkröezen ; zijnde voor een waarde van ongeveer 600.000 frank ;

Overwegende dat verweerster schijnt te beweren dat dit deel van het verslag nietig is, om reden dat deze verrichtingen niet begrepen waren in de opdrachten van de expert ;

Overwegende dat luidens artikel 29 van de wet van 27 maart 1886, de voorzitter, indien de feiten aanleiding geven tot ontvangsten, het bewarend beslag der sommen mag toelaten ;

Overwegende dat dit noodzakelijk de mogelijkheid inhoudt de nodige verrichtingen te doen, om tot de bepaling der aan te slagen bedragen te komen ;

Dat het beslag der ontvangsten, zelfs als bewijsmiddel mag dienen van het bedrag der schade (Novelles, T. II, Dr. Intell., bl. 965) ;

Overwegende dat het dus van meet af aan bewezen is dat eiseres door de namaking schade geleden heeft ;

Overwegende echter dat het juist bedrag der schade nog niet ten genoegen van recht vaststaat ;

Dat inderdaad het tot nu toe niet kan worden uit de feiten afgeleid, dat al de klanten die bij verweerster, waren, filters voorzien met het kwestig oortje, gekocht hebben, zich tot eiseres zouden gewend hebben, in afwezigheid van namaak ;

Dat ook niet bepaald is welke de winst van eiseres was op de verkoop van elke filter met oortje, of théglas met oortje ;

Overwegende dat dit zal hoeven uitgemaakt te worden door deskundig onderzoek ;

Overwegende dat de Rechter de confiscatie van de nagemaakte voorwerpen mag gebieden (Novelles, Dr. Intell., T. II, bl. 963) alsook de vernietiging ervan (Novelles, Dr. Intell., T. II, bl. 964) of de nagemaakte voorwerpen aan het slachtoffer van de namaking mag toekennen, ten titel van schadevergoeding, aan te rekenen op het bedrag van de vergoeding (Novelles, Dr. Intell., T. II, bl. 964) ;

Overwegende dat de vernietiging van aangeslagen en verbeurdverklaarde nagemaakte voorwerpen, in het algemeen een anti-economische maatregel is, die goederen onttrekt aan de normale goederenomloop, en dus neerkomt op een vernietiging van rijkdom, die enkel hoeft toegestaan te worden, wanneer deze maatregel absoluut noodzakelijk is tot herstel der schade, of tot het vermijden van verdere schade ;

Overwegende dat ten deze het zal volstaan de vernietiging te bevelen van de aangeslagen, nagemaakte oortjes, nadat deze afgedaan geweest zijn van de koopwaar, waaraan zij gehecht werden, voor diegene die reeds in een afgewerkt produkt geïncorporeerd geweest zijn, alsook de vernietiging van de aangeslagen profielstaven ;

Overwegende dat de bekendmaking van het vonnis ook een geschikt en passend middel is tot herstel der zedelijke schade, berokkend door de namaking ;

Overwegende dat deze laatste delen van de eis van meet af aan mogen toegekend worden ;

b) Aangaande de tegenvordering :

Overwegende dat de P.V.B.A. Théobert Zilvermederij, tegenover eiseres, P.V.B.A. Kortrijkse Zilvermederij, bij tegenvordering, de toekenning vraagt van 200.000 frank schadevergoeding, wegens tergend en roekeloos geding ;

Overwegende dat de hoofdeis principieel gegrond zijnde, de tegenvordering ongegrond voorkomt ;

2° Betreft de vordering in vrijwaring, P.V.B.A. Théobert Zilvermederij, tegen de N.V. Métaux et Dérivés :

Overwegende dat de P.V.B.A. Théobert, de N.V. Métaux et Dérivés in gedwongen tussenkomst geroepen

heeft, om door deze laatste gevrijwaard te worden van de gevolgen van de vordering tegenover eiseres in vrijwaring, ingespannen door hoofdeiseres ;

Dat zij laat uitschijnen dat de als nagemaakt aangevochten oortjes, door haar zelf niet werden vervaardigd, of volgens haar tekening niet werden in profielstaven gegoten, maar deze profielstaven door verweerster in tussenkomst, haar te koop aangeboden werden en haar verkocht werden ;

Dat verweerster dus tegenover eiseres in tussenkomst aansprakelijk is, alzwel op grond van artikelen 1382 en 1383 B.W. als op grond der beginselen de verkoop vigerend ;

Overwegende dat verweerster in tussenkomst, zich bij verweerster in de hoofdzaak aangesloten heeft, wat betreft de middelen van ongegrondheid van de hoofdvordering ;

Dat zij beweert dat eiseres in de hoofdzaak geen recht op wettelijke bescherming heeft, bij gebrek aan eigenaardigheid en aan nieuwigheid van het betwiste model en tekening ;

Dat zij beweert dat er geen namaking is, om reden van het verschil tussen de vorm der door haar verkochte profielstaven en deze vervaardigd volgens tekeningen van eiseres in de hoofdeis ;

Overwegende dat al deze middelen reeds hierboven, om de redenen uiteengezet in de hoofdvordering, afgewezen werden, en verweerster in tussenkomst niets bij de bewijsvoering van verweerster in de hoofdvordering, heeft bijgevoegd ;

Overwegende dat verweerster niet betwist dat zij aan eiseres in tussenkomst, de profielstaven geleverd heeft, waaruit eiseres de oortjes genomen heeft, aan haar koopwaar, filters, théglazen, enz. gehecht ;

Dat de N.V. Métaux et Dérivés alleenlijk profielstaven geleverd heeft, zonder te weten waartoe eiseres P.V.B.A. Théobert deze wilde gebruiken en zonder zich daartoe te moeten bekommeren, daar het aan koopster was zich te zwichten andermans produkten na te bootsen, wanneer zij de gekochte profielen gebruikte ;

Dat het profiel op zich zelf geen belang heeft, en alleenlijk het geheel waarin het opgenomen wordt, kan aangezien worden als namaak, dat enkel dit geheel voor de verkoop op de markt kan gebracht worden, zodat dezelfde profielen opgenomen in een samenstelling, vreemd aan de nijverheid van eiseres, zoals versiering van spiegels, vazen, enz. niet als namaak kunnen worden beschouwd ;

Overwegende dat verweerster Métaux et Dérivés voorhoudt dat het profilé door eiseres, P.V.B.A. Théobert is die verweerster in vrijwaring verzocht heeft de profilés bij haar buitenlandse fabrikanten te laten vervaardigen, zodat de « pollicitatio » voor dit bepaald profilé, behept met namaking, van de P.V.B.A. Théobert is uitgegaan ;

Overwegende dat de stelling van verweerster, als zou zij gerechtigd zijn profielstaven te vervaardigen, volgens tekening en model die een namaking zijn van een schets, tekening of model, waarvan een ander de privatieve eigendom bezit, op voorwaarde dat de uit de staven losse stukken niet geïncorporeerd worden in een produkt, gelijkaardig met dit dat de eigenaar zelf produceert, onjuist is ;

Overwegende dat inderdaad artikel 1 van de Wet van 22 maart 1886, algemeen is en aan de auteur alleen het recht toekent, een beschermd werk te reproduceren of te laten reproduceren, op gelijk welke wijze en onder gelijk welke vorm het zij ;

Dat dus de schets, tekening of model van oortje, eigendom van eiseres, niet mag geproduceerd worden,

ook niet in profielstaven, zonder zijn toestemming, en onafgezien de bestemming die aan deze oortjes zou gegeven worden ;

Dat ter zake, het produkt, waaraan een eigenaardige vorm gegeven is, het oortje is, en zulke vorm van oor niet mag gegeven worden, op gelijk welke wijze en dus ook niet in profilé, het weze gebruikt in een filter, een théglas, een kapstok of een vaas ;

Overwegende dat de profielstaven door verweerster aan eiseres in vrijwaring verkocht, dus namaak waren ;

Overwegende dat het volgende blijkt uit de gegevens van de bundel ;

Overwegende dat op 2 juni 1955, de heer Schauwvlieghe, vertegenwoordiger van de N.V. Métaux et Dérivés, een bestelbon n° 16245 opmaakte, op naam « Manufacture d'orfèvrerie Théobert », voor 500 kgr. de « profilés en laiton suivant croquis annexés », schets volgens aanduidingen van de P.V.B.A. Théobert ;

Overwegende dat volgens verweerster, eiseres in vrijwaring, een profilé Wieland, van de Wielandwerke, in Duitsland, als staal overhandigde ;

Overwegende dat verweerster, N.V. Métaux et Dérivés, bij schrijven dd. 6 juni 1955, aan Eduard Hueck, te Lüdenscheid, prijs vroeg voor het vervaardigen van 500 kgr. profielstaven, volgens de bijgevoegde schets : « suivant croquis ci-annexé » ;

Dat zelfde aanvraag op 6 juni 1955 gericht werd tot Kreidlers' Metal Drahtwerke te Stuttgart ;

Dat deze laatste handelszaak op 15 juni 1955, aan Métaux et Dérivés liet weten dat zij de bestelling niet konden aannemen, terwijl Eduard Hueck op 11 juni 1955, aanbod deed ;

Overwegende dat op 16 juni 1955, verweerster Métaux et Dérivés, in verband met het bezoek van Mr. Schauwvlieghe, aan de P.V.B.A. Manufacture d'Orfèvrerie Théobert, aanbod deed voor 500 kgr. profilés n° 65968, aan 50 fr. per kilo, « suivant échantillon annexé » ;

Dat eiseres in vrijwaring, op 18 augustus 1955 bestelling deed voor 500 kgr. profilés « suivant échantillon en notre possession, portant le n° 65968 » ;

Overwegende dat de N.V. Métaux et Dérivés, op 24 augustus 1955, aan Hueck, vaste bestelling deed voor profielstaven « 500 kgr. n° 65968, suivant échantillon vous envoyé avec notre offre du 11 juin 1955 » ;

Overwegende dat de Orfèvrerie Théobert op 8 september 1955, aan Hueck schreef om van hem een staal te bekomen van het besteld profiel ;

Dat de N.V. Métaux et Dérivés aan de P.V.B.A. Théobert, op 19 september 1955 het staal zond, met verzoek « de vouloir bien marquer votre accord sur le profilé », akkoord dat gegeven werd, bij schrijven dd. 26 september 1955 ;

Overwegende dat uit dit alles duidelijk blijkt dat eiseres in tussenkomst, zelf aanduidingen gegeven heeft betreffende de schets of tekening van de gewenste profielstaven ;

Dat zij, zich ermede akkoord verklaarde, betreffende de levering van profielstaven n° 65968, zeer gelijkend op het staal dat zij zelf aan vertegenwoordiger Schauwvlieghe had voorgelegd en volgens hetwelk de bijgevoegde schets afgetekend werd ;

Overwegende dat de verkoper luidens artikel 1616 B.W. de koper moet vrijwaren tegen uitwinning en luidens artikel 1641 B.W. hem moet vrijwaren wegens gebreken aan de verkochte zaak ;

Overwegende dat de verkoper van een zaak behept met namaking, de koper, wiens zaak aangeslagen werd door een derde wegens namaking, moet vrijwaren ;

Dat verkoper ook vrijwaring verschuldigd is voor de aanwezigheid van een gebrek, dat de zaak onbruikbaar

maakt voor haar normaal gebruik, hetgeen zeker het geval is voor een nagemaakte zaak ;

Overwegende dat luidens artikelen 1382 en 1383 B.W. eenieder aansprakelijk is voor de schadelijke gevolgen aan derden, van zijn fout of onvoorzichtigheid ;

Dat de verkoop van een nagemaakt voorwerp, ook te goeder trouw, een onvoorzichtigheid kan daarstellen ;

Overwegende dat ten deze eiseres in vrijwaring zich op geen enkel van deze beschikkingen kan beroepen ;

Overwegende inderdaad, koper zich op artikel 1626 B.W. niet kan beroepen, indien de uitwinning te wijten is aan zijn eigen daad ;

Overwegende dat ter zake, eiseres zelf de karakteristieke vorm van het oor heeft gekozen, en volgens eigen gegevens en staal, de bij de bon gevoegde schets heeft laten opmaken ;

Dat het model n° 65968, dat hij dan koos en waarvan hij het staal goedkeurde, zeer gelijkend was met de schets opgemaakt volgens de aanduidingen van eiseres, en in beide gevallen de karakteristieken dezelfde waren ;

Overwegende dat eiseres, koopster, zich niet mag beklagen, over de gevolgen van de aanwezigheid van zekere vormen, lijnen of schakeringen, die zij zelf opgelegd heeft ;

Dat de uitwinning, waardoor zij dan getroffen is, het gevolg is van haar eigen daad ;

Overwegende dat de verkoper gehouden is voor de verborgen gebreken ;

Overwegende dat een bepaalde hoedanigheid, vorm, schakering, die koper aan verkoper zelf oplegt, geen verborgen gebrek meer kan uitmaken ;

Overwegende eindelijk, dat, wanneer de schade veroorzaakt is door een eis gesteld door het slachtoffer, zelf, deze bezwaarlijk zijn eigen fout zou kunnen verschuiven op een ander, om van deze laatste herstel der schade te vorderen ;

Overwegende dat, zo de vordering in tussenkomst ontvankelijk voorkomt, men zich tevergeefs afvraagt, op welke rechtsgrond zij steun zou kunnen vinden ;

Dat de vordering in tussenkomst dus ongegrond voorkomt ;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Alle verdere besluiten van de hand wijzende ;

Uitspraak doende op de hoofdeis :

Verklaart die principieel gegrond :

Zegt voor recht dat verweerster, de P.V.B.A. Théobert Zilversmederij, zich tegenover eiseres, P.V.B.A. Kortrijkse Zilversmederij, plichtig heeft gemaakt aan namaking van een tekening of model van oortje, waarvan het model de uitsluitende eigendom is van eiseres ;

Zegt dat er echter geen bepaalde onafhankelijke feiten van oneerlijke mededinging bewezen werden ;

Legt verbod op aan verweerster in de toekomst, hoe dan ook, gebruik te maken van dit model, en beveelt haar de vervaardiging, verwekking en benutting, de verkoop, het aanbieden en verhandelen van de nagemaakte produkten stop te zetten ;

Beveelt de vernietiging der aangeslagen profielstaven, alsook deze van de aangeslagen oortjes, nadat deze, die reeds geïncorporeerd werden in een afgewerkt produkt, ervan zullen afgedaan geweest zijn ;

Zegt dat deze vernietiging onder toezicht van eiseres zal mogen gebeuren ;

Zegt dat de mechanische metaalzaag door verweerster mag behouden worden, daar zij niet bijzonder ingericht is tot het vervaardigen van de nagemaakte

voorwerpen en ervoor maar bij gelegenheid heeft gediend ;

Veroordeelt van nu af en bij voorraad, verweerster, aan eiseres, ten titel van schadevergoeding, een som te betalen van 25.000 frank ;

En vooraleer verder uitspraak te doen ;

Stelt aan als deskundige, de heer Angillis Roger, accountant te Kortrijk, met volgende opdracht : partijen onderhoren, kennis nemen van de bescheiden, alle nuttige inlichtingen inwinnen en zeggen in een met redenen omkleed verslag : 1° hoeveel nagemaakte produkten door verweerster gemaakt en verkocht werden ; 2° Welke de winst was van verweerster op die verkochte waren ; 3° Indien het zakencijfer van eiseres met betrek op de produkten van haar fabricatie en die verweerster heeft nagemaakt, gedaald is, gedurende de periode van de namaking ; 4° Welke de winst was van eiseres op deze produkten en op hoeveel de winstderving uit dien hoofde mag geraamd worden ; 5° Op hoeveel het aandeel van de algemene kosten, die moesten verdragen worden door de produkten die wegens namaak niet konden verkocht worden, moet worden begroot ; 6° Bij benadering, zo nauw mogelijk, de totale schade ramen door eiseres geleden ;

Zegt dat de deskundige zijn verslag zal neerleggen binnen de twee maanden van de aanvaarding van zijn opdracht en het zal sluiten met de wettelijke eedformule ;

Machtigt van nu af eiseres het beschikkend gedeelte van onderhavig vonnis, voorafgegaan van de hoedanigheid van de partijen, te publiceren, onder de titel : « Gerechtelijk herstel », in grote blokletters, in drie dagbladen, naar keuze van eiseres en op kosten van verweerster, kosten invorderbaar op enkel vertoon der fakturen van de drukker of uitgevers van die dagbladen ;

Zegt dat de toegekende sommen hoeven verhoogd te worden met de gerechtelijke rente ;

Verleent akte aan eiseres dat zij de vordering raamt, in ieder van haar onderdelen, op meer dan 50.000 frank, wat de aanleg betreft ;

Verwijst verweerster in de kosten van het beschrijvend beslag en de twee derden van de proceskosten, uitgezonderd de kosten van boeking van het vonnis, geheel ten laste van verweerster ; het laatste derde voorbehouden ;

Verklaart onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande welkdanige voorziening en zonder borg, behalve wat de kosten betreft ;

Verwerpt de tegenvordering van de P.V.B.A. Théobert Zilversmederij ;

Verklaart de vordering in tussenkomst van de P.V.B.A. Théobert Zilversmederij tegen de N.V. Métaux et Dérivés, ontvankelijk, doch ongegrond ;

Verwerpt deze eis ;

Verwijst eiseres in vrijwaring, in de kosten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN

19 juni 1958.

Voorzitter : M. Driessen.

Rechters : M.M. Winants en Alsteens V.

O.M. : M. Meers.

Advocaten : Mrs. Peereboom (Brussel) en Lambrechts.

Echtscheiding. — Verzoening tussen de echtgenoten.

Er is verzoening tussen de echtgenoten, wanneer de man (eiser), nadat hij bij bevel van de voorzitter van de rechtbank gemachtigd was afzonderlijk te

wonen, opnieuw in de echtelijke woning is gaan samenwonen met zijn vrouw en een schriftelijke verklaring heeft afgegeven, dat hij afzag van het door hem ingediend verzoek om echtscheiding.

Begas t/ Janssen.

Gezien de stukken van het geding en in hoofdzaak het verzoekschrift op 27 februari 1956 neergelegd in handen van de heer Voorzitter dezer Rechtbank en de dagvaarding van deurwaarder Paul Delpoort te Tongeren in datum dertig december 1900 zeven en vijftig strekkende tot echtscheiding gesteund op geweldadigheden, mishandelingen en zware beledigingen ;

Overwegende dat verweerster de niet-ontvankelijkheid van de eis opwerpt, op grond van het feit dat eiser, nadat hij bij bevel van de Heer Voorzitter dezer Rechtbank dd. 18 juni 1956, gemachtigd werd afzonderlijk te wonen, zijn intrek opnieuw in de echtelijke woning heeft genomen, dat verweerster beweert dat hierdoor de verzoening tussen partijen is tot stand gekomen ;

Overwegende dat volgens eiser deze terugkeer in de woning zijner echtgenote niet het bewijs levert van een verzoening, daar zij, van zijnentwege enkel gebeurde ten einde voor de buitenwereld een schijnverhouding te scheppen ;

Overwegende dat de verzoening tussen partijen als bewezen voorkomt, en door hun samenwonen en door de schriftelijke verklaring van aanlegger zelf, in datum van acht oktober 1956, naar luid waarvan hij afzag van zijn aanvraag tot echtscheiding ; dat men immers niet inziet, zo aanlegger alleen voor doel had een schijnverhouding te scheppen, waarom hij dergelijke verklaring aan zijn echtgenote overhandigde ;

Gezien artikel 2, 30 tot 37 en 35 tot 59 der wet van 15 juni 1935, gewijzigd door de wet van 20 juli 1939 ;

Om deze redenen :

De Rechtbank, statuerende op tegenspraak ;

Gehoord de Heer Leopold Meers, Substituut Procureur des Konings in zijn eensluidend advies ;

Wijst de eis af en veroordeelt aanlegger tot de kosten ;

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

27 november 1957.

Voorzitter : M. Kesteloot.

Rechters : M.M. Desplenter en Van Balberghe.

Advocaten : Mrs. Rommel, Hoste en Cordier.

Wegverkeer. — Botsing van auto met de betonnen afsluiting van een overweg. — Verantwoordelijkheid van de Staat. — Begrip « verkeersbelemmeringen » in art. 113 van het Verkeersreglement.

Botsing van een auto tegen een betonnen afsluiting van een overweg, welke afsluiting ten gevolge van de verbreding van de rijweg (zonder verbreding van de overweg) een hindernis voor het verkeer is geworden.

Geen fout van de N.M.B.S.

De Staat, ministerie van openbare werken, is verantwoordelijk voor de schade, veroorzaakt door de verkeersbelemmering, die hij heeft doen ontstaan door de verbreding van de rijweg ; als overheid, die met het beheer van de openbare weg belast is, en

tevens als overheid, die de belemmering heeft doen ontstaan, is hij in gebreke gebleven de hindernis te signaleren, zoals art. 113 van het Verkeersreglement het voorschrijft. Het woord «verkeersbelemmeringen» in voornoemd art. 113 is algemeen en bedoelt alles wat zowel tijdelijk als voortdurend het verkeer belemmert.

De Keyzer t/ N.M.B.S. en Belgische Staat
(Ministerie van Openbare Werken).

Aangezien de eis strekt tot veroordeling van verweerders in betaling van de hoofdsom van 18.480 fr. als vergoeding der schade die eiser leed tengevolge van een ongeval dat hij aan de fout van verweerders toeschrijft;

Overwegende dat uit de overlegde stukken blijkt :

1) dat eiser, die te Assebroek op twee januari 1956 met zijn personenwagen op de Baron Ruzettelaan naar Oostkamp reed, tegen de betonnen afsluiting van de overweg der spoorlijn Brugge - Eeklo botste; dat eiser voorhiel door een snelrijdende tegenligger verblind geweest te zijn;

2) dat eiser, vervolgd wegens inbreuk op artikel 420 S.W.B. en artikel 26/1 van het K.B. van 8 april 1954, op 22 december 1956 door de correctionele rechtbank te Brugge, die een plaatsbezoek had gedaan, vrijgesproken werd op grond van de overwegingen «dat bedoelde afsluiting dwars over het rechterdeel der rijbaan — richting Brugge - Oostkamp — niets anders is dan een hindernis, voorzien in de artikels 113 en 114 der wegcode», «dat, ten tijde van het ongeval, geen enkel verkeerstekken of ander merk op de baan de versmalling van de rijweg aankondigde en de hindernis bij donkeren niet zichtbaar was op 150 m en evenmin verlicht was, zoals artikel 114 voorschrijft», «dat de volkomen ongewone, onverwachte en daarbij niet reglementair aangekondigde en verlichte hindernis, welke de afsluiting vertegenwoordigt, in alle geval onvoorzienbaar was voor verdachte om het even indien deze verblind was of niet»; dat het Hof van Beroep te Gent, in zijn Arrest van 25 maart 1957, zich aansloot bij deze beweegredenen;

Overwegende dat geenszins betwist wordt dat de betonnen afsluiting, die het domein van eerste verweester aan de overweg afsluit, zich buiten de rijweg bevond vóór dat de baan door tweede verweerder verbreed werd; dat tweede verweerder aldus ten onrechte beweert dat eerste verweester de verkeersbelemmering aangebracht heeft; dat kwestige afsluiting eerst ten gevolge van de verbreding van de baan een hindernis voor het verkeer geworden is; dat tweede verweerder dan ook verantwoordelijk is voor de schadelijke gevolgen, veroorzaakt door de verkeersbelemmering die hij deed ontstaan;

Overwegende dat gezien bovendien geen fout voor wat de aanduiding van de spoorwegovergang betreft tegen eerste verweester kan weerhouden worden, zij zonder kosten buiten zake dient gesteld;

Overwegende dat tweede verweerder inroept ten eerste dat het artikel 113 der Wegcode niet van toepassing is omdat het alleen op «verkeersbelemmeringen door werken» betrekking heeft, en ten tweede dat, in casu, de inrichting zelf van de openbare weg — waarover tweede verweerder souverain beslist — als een verkeersbelemmering bestempeld wordt;

Overwegende dat de term «verkeersbelemmering» algemeen is en alles bedoelt dat zowel tijdelijk als voortdurend het verkeer belemmert (Van Roye Le Code de la Circulation nr 1888); dat tweede verweerder allerminst bewijst beslist te hebben kwestige

afsluiting op de rijbaan te laten na de verbreding van de weg daar uit de door eerste verweerder voorgelegde briefwisseling blijkt dat het Hoofdbestuur van tweede verweerder op 16 mei 1952 akkoord ging om de werken die de verwijdering van de afsluiting moesten medebrengen onmiddellijk uit te voeren; dat tweede verweerder dus wel besliste dat de afsluiting niet tot de inrichting van de baan behoorde, en diende verwijderd; dat dienvolgens wel blijkt dat tweede verweerder, als overheid die het beheer van de openbare weg in handen had en tevens als overheid die de belemmering in het leven riep, in gebreke gebleven is de verkeersbelemmering te signaleren, zoals artikel 113 der Wegcode het voorschrijft;

Overwegende dat uit de aangehaalde beweegredenen van het strafrechterlijk vonnis wel blijkt dat de schade veroorzaakt werd tengevolge van het gebrek aan signalisatie van de verkeersbelemmering; dat tweede verweerder dit overigens niet betwist evenmin als het bedrag der gevorderde schadevergoeding;

Overwegende dat tweede verweerder vruchteloos inroept dat de Gemeente Assebroek behoorde te waken over de veiligheid van het verkeer op de weg; dat de Gemeente Assebroek niet in zake is en tweede verweerder voor het volledig herstel der schade aansprakelijk is, gezien zijn fout bewezen voorkomt;

Om deze redenen :

De Rechtbank :

Stelt eerste verweerder buiten zake zonder kosten.

Veroordeelt tweede verweerder aan eiser te betalen de som van achttienduizend vierhonderdtachtig frank (18.480 fr.) meer de verwijlrenten vanaf 2 januari 1956 en de gerechtelijke intresten vanaf 16 april 1957.

Veroordeelt tweede verweerder in de kosten,

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad en zonder borgstelling, behalve wat de gerechtskosten betreft.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer. — 6 maart 1958.

Voorzitter : M. Reyniers.

Rechters : M.M. Pauwelijn en Wijckaert.

Referendaris : M. Van Hauwermeiren.

Advocaten : Mrs. De Vliegheer en De Greef (Brussel).

Faillissement. — Schuldvergelijking.

Bij wederzijdse verbintenissen uit een zelfde oorzaak kan ook na faillissement schuldvergelijking worden aanvaard.

Aldus zal de schuldenaar van een aannemer het door hem verschuldigd saldo van de aannemingsom mogen compenseren met de bedongen vertragsboete, zelfs indien op de dag van de faillissementsverklaring deze vertragsboete nog niet eisenbaar was.

Mr. De Vliegheer q.q. (faillissement N.V. Algebeton)
t/ S.V. L'Economie Populaire.

Overwegende dat de vordering strekt tot de betaling van 133.339,05 fr. meer de kosten, dit alles te vermindere of te vermeerdere in de loop van het geding, saldo op het optrekken van een gebouw voor de verweester;

Overwegende dat na het falliet op verzoek van verweerster en ingevolge het lastenkohier werd overgegaan tot de beschrijving en afrekening der uitgevoerde werken; dat deze afrekening tegensprakelijk gedaan werd door de heer deskundige Cloquet en de afgevaardigde van de N.V. en dat het blijkt uit hun verslag dat, rekening gehouden met zekere gebreken welke zich na de voorlopige aanvaarding hebben veropenbaard, en met de betalingen gedaan in speciën enz... dat de som van 112.368,05 frank verschuldigd bleef, plus fiscale zegels 21.031 frank, hetzij dus samen 133.339,05 frank;

Overwegende dat de verweerster tegenwerpt dat er nagelaten werd de vertragsboete in rekening te brengen die contractueel was voorzien en aanvaard (500 frank per dag);

Overwegende dat de deskundige akkoord is om te zeggen dat er 213 dagen vertraging zijn bij de uitvoering der werken;

Overwegende dat er uitdrukkelijk in de voorwaarden te lezen staat « les entrepreneurs ne pouvant pas faire face aux conditions exposées sont priés de ne pas soumissionner »;

Overwegende dat de deskundige verklaart « dat er geen werkelijke schade bestaat tengevolge van de vertraging », dat hij echter uit het oog verliest dat er in zake een stellige overeenkomst bestaat die de (toepassing) lees : wet der partijen uitmaakt;

Overwegende dat, indien inderdaad de Rechtbanken de toepassing van overdreven boeten met omzichtigheid moeten toepassen, en onderzoeken of de vertraging niet te wijten is hetzij aan een schuld van de meester van het werk zelf, of aan wijzigingen aan de voorwaarden van de overeenkomst, er hier in zake geen dezer redenen voorkomen en het contract moet nageleefd worden (zie Delvaux - entrepreneurs de travaux nr 213 en volg.);

Overwegende dat de curator beweert dat de compensatie mogelijk is in zake falliet; dat de beide schuldvorderingen (verschuldigd saldo en boete voor vertraging) niet eisaar en effen zijn (liquides et exigibles) op de dag van het falliet; dat een rechterlijke schuldvergelijking niet mogelijk zou zijn;

Overwegende dat de verweerster integendeel vraagt dat de compensatie zou toegepast worden tot het bedrag van 106.500 frank;

Overwegende dat de deskundige de veroordeling van verweerster vraagt tot de kosten, erin begrepen deze van het deskundig onderzoek, zijnde 4.374 frank;

Overwegende dat Algebeton en de N.V. beide gedeeltelijk fouten hebben begaan, en dus ieder de helft daarvan dient te dragen;

Wat de schuldvergelijking betreft :

Overwegende dat weliswaar de schuldvergelijking in beginsel verboden is na het fallietverklaren;

Overwegende echter dat de enge toepassing van dit principe in sommige gevallen zulke ernstige onrechtvaardigheden zou medeslepen dat de rechtspraak uitzonderingen aanneemt, namelijk in geval van verplichtingen die spruiten uit eenzelfde oorzaak (zie L. Fredericq, T. VII Traité bl. 170 n° 81);

Overwegende dat er onder meer aangenomen wordt dat de schuldenaar van een ondernemer wegens uitgevoerde bouwwerken, de boete voor vertraging in vergelijking mag brengen met het door hem verschuldigd saldo, zelfs indien deze schuldvordering voor boete niet eisaar was op de dag van de fallietverklaring (Frans Verbrekingshof 16 maart 1892 D.P. 1892, 1.232 — Op. cit., blz. 173. Nota Besson -

Verbr. 7.2.1923 D.P. 1928 — 1.70 — Perceron en Dessertaux T. II n° 366bis — De Page 2° 644);

Overwegende dat dit stelsel gesteund is op het wederkerigheidsbeginsel in de uitvoering der contracten: de ene partij is niet verplicht de overeenkomst uit te voeren indien de andere zich aan de verbintenis niet houdt (exceptio non adimpleti contractus);

Om deze redenen :

De rechtbank,

Zegt dat er compensatie bestond tussen de boete en het verschuldigd saldo, hetzij : 133.339,05 frank — 106.500 frank = 26.839,05 frank;

Veroordeelt de verweerster tot het betalen aan eiser qq. de som van 26.839,05 frank meer de gerechtelijke interesten op die som en de helft der kosten, erbij begrepen de kosten van het deskundig onderzoek.

Laat de andere helft der kosten ten laste van de massa;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad spijs elke voorziening en zonder borg.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE BRUSSEL

20e Kamer. — 13 februari 1959.

Voorzitter : M. Sepulcre.

Rechters : M.M. Dujardin en Squilbeck.

O.M. : M. Dierckx de Casterlé.

Advocaten : Mrs Van Parijs en Pinget.

Wegverkeer. — Voorrang van spoorvoertuigen.

Bij het naderen van een in de openbare weg aangelegd spoor is de weggebruiker verplicht zich te vergewissen of geen spoorvoertuig in aantocht is. Het is hem verboden zijn voertuig op het spoor tot stilstand te brengen wanneer hij een spoorvoertuig ziet aankomen; de bestuurder van dit laatste is gerechtigd te veronderstellen, dat zulks niet zal gebeuren.

O.M. en Mij. intercommunaal vervoer te Brussel t/ cs. Van Goethem.

Op strafrechtelijk gebied :

Overwegende dat de betichting van inbreuk op artikel 18 van het K.B. van 8 april 1954 ten laste van apellant weerhouden, bewezen is gebleven door het onderzoek voor de Rechtbank van beroep gedaan;

Overwegende dat de betichte Van Goethem André tevergeefs opwerpt dat hij niet gehouden was de voorrang aan het tramrijtuig te verlenen om reden dat op het ogenblik, dat hij op de tramsporen gereden heeft de schuldeiser van deze voorrang niet zichtbaar was;

Overwegende dat blijkt uit de eigen verklaringen van betichte dat « gekomen ter hoogte van de eerste sporen, hij dit tramrijtuig zien afkomen heeft dat in de richting van de stad rijdt »;

Dat op dat ogenblik hij « nog een klein beetje meer gas gaf om over de sporen te zijn »;

Overwegende dat het zo bewezen is dat betichte een dubbele fout begaan heeft;

Dat voor het naderen van het tramspoor hij verplicht was zich te verzekeren dat geen aankomst van een tramrijtuig mogelijk was, wat hij niet gedaan heeft;

Dat met op het tramspoor stilstand te houden als wanneer hij het tramrijtuig had zien afkomen, betichte een tweede fout gepleegd heeft;

Dat in zulke omstandigheden hij verplicht was op zijn stappen terug te rijden om het tramspoor vrij te maken;

Overwegende dat de tramgeleider geen verplichting had te remmen of te stoppen wanneer hij, zoals in casu, de vrachtwagen van betichte een manoeuvre van over te rijden zien uitvoeren had; dat zulke gedraging het verkeer van de tramrijtuigen gans onmogelijk zou gemaakt hebben;

Dat de tramgeleider gerechtigd was te veronderstellen dat bij zijn aankomst voor de hindernis, zij niet meer zal bestaan (Brussel Rechtbank 11-6-1954 - R.W. 1953-1954 kol. 1918);

Dat derhalve ter zake de bocht waarvan sprake zonder gepastheid is; dat het bovendien vast staat dat de tramgeleider herhaalde malen gebeld had om de andere weggebruiker van zijn aankomst te waarschuwen;

Overwegende dat de uitgesproken straf wettelijk is en oordeelkundig vastgesteld ten aanzien van de aan de zaak eigen bestanddelen;

Overwegende dat het met recht is dat de eerste rechter de P.V.B.A. Charles Joos & Zonen burgerlijk verantwoordelijk voor de boeten en solidair verantwoordelijk voor de kosten verklaard heeft;

VREDEGERECHT TE LEUVEN

2e Kanton — 18 november 1958.

Vrederechter: M. Theunis.

Advokaten: Mrs Fr. Calloud en L. oJrdens.

Pacht. — Gedeeltelijke afstand aan witloofkwekers. — Geen eigenlijke onderpacht. — Overeenkomst sui generis. — Niet-toepasselijkheid van art. 1717 4° B.W.

Het afstaan van het gebruik van een gedeelte van een verpacht land door de pachter voor één enkel seizoen aan witloofkwekers is een overeenkomst sui generis die niet kan beschouwd worden als een eigenlijke onderverpachting.

Artikel 1717 4° B.W. betreffende het verbod van onderverpachting is ter zake niet toepasselijk.

Verjauw H. t/ Roelants K.

Gehoord partijen in haar middelen en besluiten;

Aangezien uit de behandeling der zaak gebleken is dat verweerder een gedeelte van het gepachte land voor één enkel seizoen in gebruik liet nemen door zekere witloofkwekers;

Aangezien met het oog op deze kultuur het land door verweerder voorbereid en bemest werd; dat de gebruikers er zich mede vergenoegden het land te bezaaien, na het uitschieten der planten het onkruid te verwijderen en later de vruchten te ruimen; dat na de oogst, ze het land uitgeput en ongezuiwerd achterlieten; dat de bedongen prijs van 150 frank per are niet enkel het benutten van het land omvatte, doch tevens de persoonlijke werkprestaties en leveringen van verweerder;

Aangezien we hier dus voor geen eigenlijke verpachtingen staan, doch wel voor sui generis overeenkomsten; dat men dergelijke kontrakten tussen

pachter en witloofkwekers menigmaal hier ter streek ontmoet en ze nimmer als onderverpachtingen worden beschouwd;

Aangezien trouwens het verbod van onderverpachting door de wetgever van 1951 (artikel 1717, 4de lid, B.W.) voorgeschreven werd met de enige bedoeling te beletten dat aan de eigenaar de verplichting zou kunnen worden opgelegd zich op zijn goed en wellicht voor het leven een pachter te zien vestigen, die hij niet kent en die hij om gegronde redenen voor ongewenst kan houden (Gourdet en Closos, «Le Bail à Ferme», blz. 86);

Aangezien dergelijke nadelige toestand voor de eigenaar in onderhavig geval niet te vrezen is, daar de overeenkomsten van bijzondere aard tussen de pachter en de witloofkwekers slechts voor de beperkte termijn van een enkel seizoen gesloten werden;

Aangezien uit voorgaande beschouwingen voortspruit dat de eis niet gegrond is;

Om deze redenen:

Wij, Vrederechter van het tweede Kanton Leuven, rechtdoende tegensprekelijk;

Gelet op artikelen 2, 34, 37, 41 en 64 der wet van 15 juni 1935;

Verklaren de eis ongegrond; wijzen hem af;

Verwijzen eiser in de kosten van het geding.

POLITIERECHTER TE SINT-NIKLAAS-WAAS

27 november 1958.

Rechter: M. Pauwels.

Advocaat: Mr. Heynderickx.

Sociaal recht. — Toepasselijkheid van de wetgeving op de maatschappelijke zekerheid alleen in geval van eigenlijke dienstverhuring.

De wetgeving op de maatschappelijke zekerheid, waaronder de verplichting tot betaling van een vacatievergoeding (K.B. van 9 maart 1951) is niet toepasselijk ten aanzien van een persoon, die als een zelfstandig ondernemer te beschouwen is.

O.M. t/ Wuytack.

Overwegende dat blijkens contract van 4 februari 1957 de genaamde Coppens als verkoopsoverste in dienst genomen wordt door gedaagde;

Dat geen enkel beding van dat contract toelaat te besluiten dat er tussen de partijen een dienstverhuring werd aangegaan;

Dat de verkoopsoverste aan geen uren gebonden was, geen vaste werkkring kreeg, geen verslagen diende in te leveren, noch bepaalde orders van verdachte kon ontvangen; dat hij zelfstandig zijn eigen werkkring en wijze kon regelen;

Overwegende dat blijkt o.m. uit het beding waarbij de bezoldiging werd vastgesteld op 50 % van de winst met 50 % deelneming in het eventueel verlies; dat de Heer Coppens als verkoopsoverste veeleer een zelfstandig ondernemer bleef;

Dat vermits er geen eigenlijke dienstverhuring bestond, de wetgeving op de maatschappelijke zekerheid niet van toepassing is op de betrekkingen tussen verdachte en de Heer Coppens, met als gevolg dat verdachte geen afhoudingen diende te doen;

.....

BIBLIOGRAPHIE

A. Pasquier : Précis du divorce et de la séparation de corps. — Brussel, Huis Ferd. Larcier. 1959. 602 p.

Dagelijks wordt voor de burgerlijke kamers, die in zake echtscheiding zetelen, het bekende werk van Alex Pasquier gebruikt, dat verscheen in Les Nouvelles.

De schrijver heeft thans de gelukkige gedachte gehad een beknoptere uitgave van zijn boek te bezorgen, dat, in handiger formaat gepubliceerd, gemakkelijker dan het grote werk voor dagelijks gebruik in aanmerking komt. De in het grote werk voorkomende besprekingen van de juridische betwistingen zijn hier tot hun minimum herleid, doch al het essentiële is op duidelijke wijze in het licht gesteld. Het boek duidt al de belangrijkste rechtspraak aan en het zal voorzeker een onmisbaar vade-mecum worden voor advocaten en magistraten die zich met echtscheidingsaangelegenheden hebben bezig te houden.

J. Servais en E. Mechelynck : Les Codes et les lois spéciales les plus usuelles en vigueur en Belgique. Suppléments tomes I, II, III. — Brussel, Etabliss. E. Bruylant, 1959.

Aan de 29e uitgave van de bekende Codes Servais et Mechelynck, die in 1956 gepubliceerd werden, zijn thans de supplementen verschenen op de drie eerste delen, die de tekst bijwerken tot 1 maart 1959.

Het eerste supplement betreft het burgerlijk- en handelsrecht, het tweede het strafrecht en het derde de administratieve, sociale en fiscale teksten.

De nieuwe of gewijzigde teksten zijn op één enkele bladzijde gedrukt zodat ze gemakkelijk kunnen gelecht worden aan de oorspronkelijke bladzijden.

Een uitgave als deze doet ten zeerste de geweldige woekering van onze wetgeving vaststellen. Wanneer de supplementen aan het eerste en het tweede deel over een periode van drie jaar reeds lijvige brochures zijn, vormen de gewijzigde en nieuwe teksten van het derde deel een heel boek van wel 270 blz., waardoor op duidelijke wijze blijkt hoe onoverzienbaar uitgebreid de administratieve, sociale en fiscale wetgeving in de laatste tijd geworden is.

Deze supplementen, waarop met ongeduld gewacht werd door de vele gebruikers van de Codes Servais et Mechelynck, zullen alle juristen zeer welkom zijn.

MEDEDELINGEN

Prijs van de Europese Gemeenschap

De voorlichtingsdienst van de Hoge Autoriteit der Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal heeft zopas een mededeling gepubliceerd betreffende het besluit van de Europese Gemeenschap in 1959 als beloning van een reeds verdedigd universitair proefschrift een prijs van de Europese Gemeenschap toe te kennen welke 100.000 fr. bedraagt.

Wij delen hieronder de voorwaarden mede voor de toekenning van de prijs.

* * *

De Hoge Autoriteit van de E.G.K.S. heeft besloten in 1959 als beloning voor een reeds aan een der Universiteiten van de hiernavolgende landen verdedigd proef-

schrift « Een Prijs van de Europese Gemeenschap » toe te kennen.

Deze prijs bedraagt B.fr. 100.000,—.

De door de kandidaten ingezonden proefschriften dienen een originele bijdrage te leveren tot de studie van vraagstukken van allerlei aard (geschiedenis, aardrijkskunde, sociologie, sociale psychologie, sociale politieke wetenschappen, rechten, economie) welke betrekking hebben op het experiment van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en meer in het algemeen op de doelstellingen en eerste resultaten van het door de zes deelnemende staten der Europese Gemeenschappen (E.G.K.S., Gemeenschappelijke Markt en Euratom) gevoerde integratiebeleid.

Voorwaarden voor de toekenning :

a) De kandidaten dienen onderdaan te zijn van de deelnemende staten der Europese Gemeenschap of van de Europese staten welke een overeenkomst van associatie of van raadpleging met de E.G.K.S. hebben gesloten (Verenigd Koninkrijk, Oostenrijk, Zwitserland).

Een uitzondering wordt gemaakt ten behoeve van de vluchtelingen uit Europese landen, mits zij legaal op het grondgebied van een der deelnemende staten woonachtig zijn.

b) De kandidaten zullen bij elke directe of indirecte poging om de beslissing van de Keuzecommissie te beïnvloeden, worden gediskwalificeerd.

c) De functionarissen van de Europese instellingen, hun echtgenoten en nakomelingen die gewoonlijk met hen samenwonen, zijn van de prijsvraag uitgesloten.

De prijs zal worden toegekend door een Internationale Jury, welke aan het einde van de maand juni onder voorzitterschap van Zijne Excellentie de heer Van Kleffens te Straatsburg bijeen zal komen. De Jury kan het advies van iedere deskundige harer keuze inwinnen.

De prijswinnaar zal uit het bedrag van de prijs de verenigingsvuldiging van ten minste 300 exemplaren van zijn (haar) proefschrift moeten bekostigen, teneinde de verspreiding daarvan ten behoeve van de Europese universiteiten en gespecialiseerde instituten mogelijk te maken.

De proefschriften dienen in een der officiële talen van de Europese Gemeenschap (Duits, Frans, Italiaans, Nederlands) of in het Engels te zijn gesteld en vóór 15 mei 1959 in drievoud aan onderstaand adres te worden gezonden :

Prijs van de Europese Gemeenschap
(Voorlichtingsdienst)

Place de Metz — Luxemburg.

Vrije Universiteit te Brussel

De Vrije Universiteit te Brussel maakt de vacature bekend van de hiernavolgende cursussen in de rechtsfaculteit :

- Administratief contentieux (in de Franse taal).
- Administratief contentieux (in de Nederlandse taal).

De aanvragen der kandidaten met curriculum vitae moeten vóór 30 mei 1959 toegezonden worden aan de Heer Rector der Universiteit, 50, Franklin D. Rooseveltlaan.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

TIJDSCHRIFTEN

**Tijdschrift voor sociaal recht en van de Arbeidsge-
rechten**, jrg. 1959 - n° 2 :

Lagasse A., De la valeur des décisions de commis-
sions paritaires non approuvées par un arrêté royal. —
Rechtspraak.

Algemeen Fiscaal Tijdschrift, jrg. 1959 - n° 8 :

Algemeenheden. — Inkomstenbelastingen. — Indi-
rekte staatsbelastingen. — Kongolese en buitenlandse
belastingen.

Tijdschrift voor Gemeenterecht, jrg. 1959 - n° 4 :

Openbare onderstand. — Boekbespreking. — Benoe-
mingen. — Burgemeester. — Intercommunalen. —
Leveringen. — Onderwijzend personeel. — Pensioenen.
— Politiecommissaris. — Reglement. — Raad. —
Rechtsgedingen.

Nederlands Juristenblad, jrg. 1959 - n° 18 :

Friseman Gratama J. A., De status van de ambte-
naar. — Schouwenaar A. J., De wijziging van de
Dienstplichtwet (slot). — De Vries W., met onder-
schrift van Prof. W. Pompe, Enige opmerkingen over
een strafarrest (H.R. 3-2-1959; N.J. -959, 111) en een
noot. — Slagter J. W., De hoger beroep termijn bij
curatele.

**Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Regi-
stratie**, jrg. 1959 - n° 4582 :

Nakken D. P. A., De openbare registers en het ka-
daster nu en straks (VII slot). — Rombach J., Het
beding bij huwelijksvoorwaarden, dat een echtgenoot
niet zal bijdragen in de huishoudkosten.

Arbitrale Rechtspraak, jrg. 1959 - n° 460 :

Sanders P., Het Nederlands Arbitrage Instituut.

Journal des Tribunaux, jrg. 1959 - n° 4234 :

Cassart G., L'application partielle d'une loi.

**Revue Générale des Assurances et des Responsabi-
lités**, jrg. 1959 - n° 3 :

Rechtspraak.

Recueil Dalloz, jrg. 1959 - n° 3 :

Besson A., De quelques aspects essentiels de la nou-
velle procédure criminelle.

AANKONDIGING

**Studie van deurwaarders
DEMULDER & SIOEN
Verwersdijk n° 15 te Brugge.**

Openbare Verkoop van de bekende

RECHTSBIBLIOTHEEK

van wijlen Meester Maurice HOSTE,
Advocaat te Brugge,
op WOENSDAG 13 MEI 1959, vanaf 14 uur
ten huize van wijlen Meester Hoste
Spanjaardstraat n° 10 te Brugge.

Waaronder : Les Pandectes Belges (151 dl.) met
Tables de concordance - Nouvelles - Pasicrisie - Pasi-
nomie - Répertoire Pratique (12 dl.). — De Page :
Droit Civil Belge (18 dl.). — Kluyskens : Beginselen
van Burgerlijk Recht (8 dl.). — Traité pratique de
Droit Civil Français (14 dl.). — Laurent (33 dl.). —
En verder de bijzonderste werken over Grondwette-
lijk Recht; Burgerlijk Recht; Burgerlijke Rechtsple-
ging; Burgerlijke aansprakelijkheid; Verantwoordelijk-
heid; Verantwoordelijkheid van de bouwmeesters en
ondernemers; Echtscheidingen; Handelsrecht; Ven-
nootschappen; Verzekeringen; Strafrecht; Strafrechts-
pleging; enz., enz., ongeveer 800 werken.

Tentoonstelling : Maandag 11 mei van 14 tot 18 uur.
Gedetailleerde catalogus te bekomen op aanvraag.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"
